

*Copie van het
Contract tusſchen De gemeente van ter Eendere*

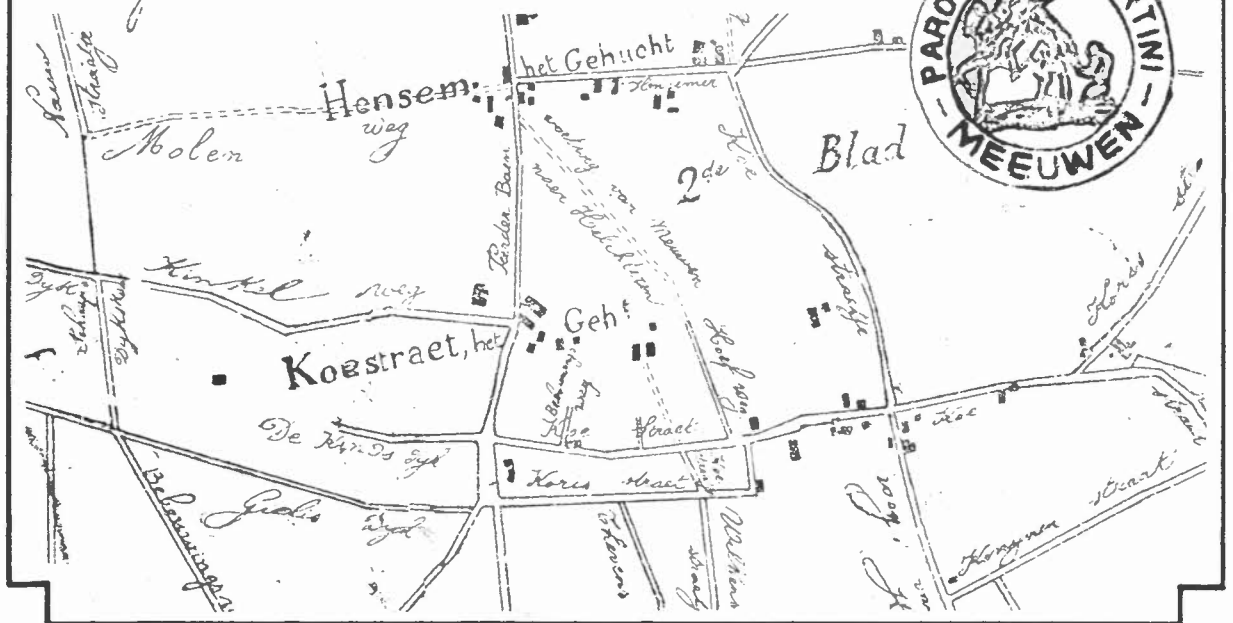
Ter Eendere

*De Gemeentes meesters / Elicom / wyphagen
an opgelaabek noopen hunne Lintien etc.*

Opgeregt inde heyde den 3den ybris 1779

*Tuſſchen de Redpe Borgemeesters van woore
gemeentens*

*geſchibart en voor de Justitie meesters en
gecrealiert den 27 ybris 1779*

WOORD VOORAF

Tempus fugit ... De tijd vliedt heen.

Inderdaad, want zeven maanden zijn alweer verstreken sinds het verschijnen van ons vorig nummer.

Waarom U deze keer iets langer hebt moeten wachten dan gewoonlijk, merkt U wel aan de inhoud.

Niet alleen degene die echt voor heemkunde geïnteresseerd is, ook degene die gewoon van zijn dorp houdt, is in de voorbije zeven maanden zeker aan zijn trekken kunnen komen.

Ik denk daarbij onmiddellijk aan onze eigen tentoonstelling eind vorig jaar. Wij hebben ons de vele welgemeende felicitaties en lofbetuigingen bijzonder laten welgevalen. O ja! De zaal was te klein en er was geen ruimte voorzien voor een gemoedelijk gesprek bij een pintje bier en de tentoonstelling duurde niet lang genoeg en iedereen had nog wel iets dat we hadden kunnen tentoonstellen en "had ik dat geweten". Akkoord! We zullen er bij een volgende gelegenheid rekening mee houden.

De tentoonstelling heeft niet alleen heel wat nieuwe informatie opgeleverd, ze heeft ook gezorgd voor een gevoelige stijging van het aantal abonnees op ons tijdschrift.

Ook op de stemmige kerstmarkt in december, waren er nog mensen die voor het eerst met ons kennismaakten.

Op 17 januari was er weer de Sint-Antoniusviering. Zoals vorig jaar was het een plezierige happening. We zullen proberen om deze gebeurtenis volgende keer wat vroeger aan te kondigen en voor meer afwisseling te zorgen, zodat iedereen er wat aan heeft.

Een maand later zorgde onze dorpsgenoot Louis Bosmans (niet te verwarren met ondergetekende) voor een verrassende tentoonstelling in het gemeentehuis. Meer dan duizend bezoekers konden er de meer dan veertig schilderijen van deze verborgen-talent-schilder bewonderen. Ik ben er zeker van dat dit initiatief bij velen de liefde voor "eigen schoon" in niet geringe mate heeft bevorderd.

Op de tentoonstelling in Gruitrode, tijdens de Culturele Veertiendaagse, heb ik kunnen vaststellen, dat ook in de andere fusiedorpen van Meeuwen-Gruitrode nog veel (dringend) heemkundig werk kan gedaan worden.

In dit overzicht van lief en leed kan ik ook niet voorbijgaan aan het overlijden van enkele dierbaren die wij nauw met ons werk verbonden wisten. Op 13 december 1982 overleed E.H. Vossen, pastoor van Ellikom, een man met veel belangstelling voor de geschiedenis van zijn parochie. In dezelfde maand overleed ook de heer Jozef Vaesen, vader van ons bestuurslid Jaak Vaesen. Over de veteranen van de Eerste Wereldoorlog die ons ontvielen leest U elders in dit tijdschrift.

Om te besluiten zou ik een woord van dank willen richten aan al de vrije medewerkers en tipgevers die ons voortdurend bijstaan. Het doet me ook veel plezier te kunnen rekenen op enkele ouderen die - in afwachting van een bezoek - hun jeugdherinneringen noteren of laten noteren. In verband hiermee wil ik nog even verwijzen naar de vragenlijst op blz. 18-19.

Veel leesgenot en tot volgende keer !

J. BOSMANS

VAN HOREN ZEGGEN ...

Zuú 'n echte dèrpsgigeer wiej Zjang van Piére (van Liéneke) vreger, kims 'te allewiel ni vèèl mié tiége. Hèè hierde bie j de kèrk en bie j 't àut dèrpsplèin, wiej de linnebèim viér z'n diér.

Ich zeen 'm noch guún : in èin hant de Zóndagsvriend, inne anner 'n segareduús met luujtjes vanne fómfaar of de paters vanne Gerkeberg of viér kwesting wèlligen hèilige. De kaans 'm van verres, d'n ènnigste baart vant Dèrp. De minse hèdden 'm den dèksten tiet "Zjang Baart".

Zjang hàuw uich 'n hintsje. Uich eet kemiks. Det hàuw nùw ins gèin klèèr. 't Waas persies aafgeguún inne was of versjuúte vanne zón ! De wèts waal, det ging zuú van brùn nao zwart mèt hiej en dao nóch 'n vèèch bèèsj tèsse. En 't hàuw haor int gezicht, zjust wie Zjang.

Zuú kwaams 'tem iéveral tiége, zónnich en werkel. Ne brave mins, det waal, bekans 'nen hèilige : nuúts op kaffee, nao alle mèsse, loffe en krieswèèch en dèk op bèèvert. Zjang zóng uich inne kèrk, de twiède mès. Mesjien neet zuú sjuún, mer dao waas nemen anners es zjust Zjang. En dan ging'r uich nóch rónt viért steelkesgelt. Gotwèit wiejvèèl wèrk kwaartjes Zjang van ze lève mètte hant bie jèingehaalt hèèt, want de "klip" hàuw'r ni vandoon. Dèt waas te lestig viér trèich te gève op èine frang of vief frang.

Viér e ziever gewiète te hemme, ging Zjang alle wèke ziéker 'n paar kiére te beechte, bie j de keplaon. Bie j pestuúr Vranke ging'r ni, viér wat wèit ich ni.

Nùw waas Zjang ins viér de mès bie j keplaon Ruúze guún beechte, zuú 'ns hiél effe, mèt 'n klèin pinnetensiej. Nao de mès zaat Zjang weer ane beechtstool oppe keplaon te wachte. Wiej dezen aafkwaam en de "zónbaar" weer zaach zitte, diéch 'r tèike mètte hant det Zjang mer neet mees binneguún. De keplaon kimt bie j Zjang en zèèt : "Zjang, viér zuú 'n ónnièzelighèit wiej viér de mès, krùup ich nimié in dèè beechtstool."

"Jómme meniér keplaon" zèèt Zjang "dao is mich ónner de mès nóch 'n vèèl zwaorder zónde te binne gesjuúte, ich dink van 'n duútzónde. Zuú kan 'ch ni nao hùus, meniér keplaon." "Allè, rap dan" zèèt de keplaon." "Iérwaarde Vader, zègen mich, want ..." "Begin mer" zèèt de keplaon. "Ich bin iérgèstere neet willen opstuún viér de mès, omdet d'n dievel mich hàuw opgestuúke van lèij in miene nèt te blieve ligge en ich ... ich hem nao hèm gelùustert."

Keplaon zag niks, huiwde 't diérke tùw en loot Zjang zitte zónner pinnetensiej. Zjang zal zich zelf doon waal 'n pinnetensiej hemmen opgelagt, want 'n half oor dao-nao zaat'r nóch ónner Sint Tiénis, mèt de han vièrt gezicht.

(naverteld door Jef Kerfs, alias Zjef van Lewiej
vanne Smiét)

DE HÓNSKLIP

"Zuú ginge ve ins nao Heusden nao de hónsmerret. Ve ware mēt 'nen hiēlen huip biejein en ve zuiwe dao mēt Gieliejóm (=Molemans) z'ne kamiejao hiēne guūn.

En ich moot zēige det ging allemaol goot tot ve in't trēichkuūme tesse Lillo en Helchteren in pan vole; de wēts waal, dēē kamiejao van Gieliejómke in dēēn tiet, dao wuurt al ins mēt gelache det 'r gēi stēkske gezēttepepeer oppe wēch mocht ligge of ...

Mer Gieliejóm zuiw 'm ins rap make, kerdzjiē ! Drek diej kap uūpe, de mūwen opgestrēipt, de bezjies ins trūut, oppernūw mētte zwingel geperbēert om te starte ... 't waas allemaol honskluūte. Gieliejóm krēeg 't dink nīmīē oppe gang.

Doon 't uis allemaol wat te lank begos te guūn, zeen ve mer alvaste tevoot op Helchteren aan gesjrējt. Gieliejóm zuiw waal naokuūme.

't Waas ront de middichoor doon ve in Helchteren int dērp aankwame. Kort bieje 't kriespunt waas e winkelke buū ve eet koste kuīpe om ūute hant te ēte. En dao hemme ve nōch 'nen hiēlen tuūr zitte wachte.

Oppen door hemme ve toch mer viēr 'nen anneren ottoo nao Miēve mote belle : Zjūul Bomans (=Plessers) is uis doon kuūmen ophale.

Wiej Gieliejóm in Miēven is geraakt, det wēit ich ni, det zui (w)tste 'm zelf ins mote vraoge."

Het is al vele tientallen jaren geleden, die hondenclub uit de dertiger jaren, maar de weinigen die er nog van overblijven kunnen er nog wel enkele van dergelijke verhaaltjes over vertellen.

EEN BESCHIEDEN BEGIN

Het moet rond 1928 begonnen zijn, niemand herinnert het zich nog precies. Enkele belangstellenden voor het africhten of "dresseren" van politiehonden die bij elkaar kwamen en geleidelijk aan een club hebben gevormd : "Zjefke vanne Sjriejer" (Jozef Hilven), "Finske van Helke" (Alfons Schepers), "Zjefke en Lèij van Franse" (=gebroeders Schrijvers) en wellicht nog enkele andere. Er zou ook eens een demonstratie gehouden zijn op een zondagnamiddag in een weide bij "Kennis" (Jef Bomans), vermoedelijk door de club van Hechtel.

Het eerste oefenterrein was "Buits hēike", een braakliggend stuk heidegrond dat toebehoorde aan de familie Bongaerts en gelegen was op geringe afstand van de huidige boerderij Kelchtermans-Bongaerts (in de volksmond "bieje Piérke Buits") in de Hoevestraat.

"In het begin hadden we niet veel, zelfs geen kostuum", zei ons Fonske Schepers. "Kostuum" was de gebruikelijke naam van de beschermkleding die gedragen werd door de "apache", d.i. de man tegen wie de hond in de oefeningen zijn meester moet verdedigen.

Maar weldra kwam er dat allemaal. Een lederen "kostuum" werd door "Zjos den Haam" (= Jozef Gilaers) van Peer gemaakt, evenals het jutekostuum dat over het lederen pak gedragen werd. Het patroon voor deze speciale kleding was getekend door kleermaker "Zjang Wóks" (Jan Meex) van Meeuwen.

Louis Schepers (Weidestraat) was in die tijd een van de eerste en jongste toeschouwers; zijn ouders woonden in de nabijheid van het (eerste) oefenplein en 's zondags mocht hij met zijn vader er naartoe.

"Maar als ik de honden gezien had, was ik er zo weer weg", zegt Louis. Het "kostuum" en de losse planken van de springschutting werden in die tijd bij "Zjefke Sjans" (=Schepers) op den "din" bewaard.

GELEIDELIJK OP DREEF ...

In 1931 bouwde "Zjef vannen Hinker" (=Vaesen) zijn huis op "Tieskes Bos" (nu : Weg naar Helchteren 50) en in oktober van dat jaar opende hij er een café. Bier van Alken : "Bock - Cristal - Mars" zo vermeldde de reclameplaat.

Vanaf 1932 werd de hondenclub naar daar overgebracht. De weide die het huis Vaesen omgaf, werd gedeeltelijk gebruikt als oefenterrein en het café was tegelijk clublokaal.

Er kwam nu ook een clubbestuur. In de late dertiger jaren was dit als volgt samengesteld :

voorzitter	:	"Zjef vannen Hinker"	(Jef Vaesen)
secretaris	:	"Mèister vanne Bel"	(Jaak Schoofs, onderwijzer)
schatbewaarder	:	"Teng vanne Bel"	(Martinus Schoofs, postbode)
oefenmeester of ringmeester	:	"Finske van Helke"	(Fons Schepers)

De post van "apache" veranderde nogal eens van titularis en soms moest men zich behelpen met de eerste de beste die het "kostuum" wilde aantrekken. Behalve het bestuur waren er enkele tientallen leden o.a. :

- van het "Dorp"	:	"Teng Biénis"	(Martinus Vliegen)
		"Kuúb Vanbaelen"	(Jacobus Vanbaelen)
		"Zjef van Bartel"	(Jozef Colaers)
		"Zjaakske Megisters"	(Jacobus Hoogmartens)
		"Zjefke Sjrievers"	(Jozef Schrijvers)
- van verschillende andere gehuchten :		"Zjefke vanne Sjriejer"	(Jozef Hilven)
		"Hariej vannen Hinker"	(Henri Indekeu)
		"Zjef Vanbuel"	(Jozef Vanbuel)
		"Zjefke van Franse"	(Jozef Schrijvers)
		"Lèij van Franse"	(Leo Schrijvers)
		"Graa van Janske"	(Gerard Jansen)
		"Bert Veller"	(Hubert Smeets)
		"Frans vant Wiefke"	(Frans Vaesen)
		"Maan Kène"	(Herman Maggen)

Jozef VANBUEL

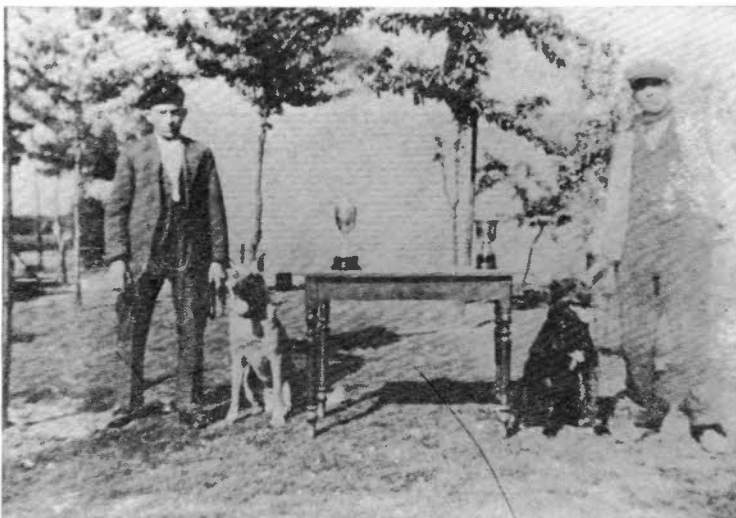
Irma THAENS
 Alfons VAESSEN
 Jaak VAESSEN
 van links naar rechts
 Gerard JANSEN
 Jef HILVEN
 Jozef SCHRIJVERS

Jef VAESSEN
 met
 DUC

Alfons SCHEPERS
 met
 LUX
 en
 Jef VAESSEN
 met
 DUC

Kampioen LUX

- van buiten Meeuwen :

- André Loos van Ellikom

- Drees Vanhemel van Gruitrode

(Deze laatste kwam soms te voet van Gruitrode met zijn hond aan een "koezeel" naar het plein !)

Het jongste lid was Henri Indekeu, die bij de club was vanaf zijn 12 jaar.

Deze opsomming is uiteraard onvolledig. Het spreekt vanzelf dat het ledenaantal schommelde doorheen de jaren.

Het reglement van de club was opgesteld door de secretaris, met de hand geschreven in één enkel exemplaar, en hing ingekaderd in het clublokaal. Het is in de naoorlogse jaren verloren gegaan.

DE CLUB DOORHEEN HET JAAR

De clubactiviteit begon op nieuwjaarsdag met een ledenvergadering. Dit was de gelegenheid om het "lidgeld" te innen, de kastoestand te bespreken en de activiteiten van het nieuwe jaar vast te leggen. Het "lidgeld" was in de late dertiger jaren 25 fr. (vergelijk : een glas bier kostte 1 fr.).

De club nam deel aan wedstrijden in en buiten Meeuwen in een soort interclubverband waartoe een aantal clubs uit de omgeving behoorden. Zo stuurde men ieder jaar één of meer leden naar de wedstrijden te Wijchmaal, Hechtel, Houthalen, Lanklaar en Winterslag. Vermoedelijk behoorde ook Eisden tot die groep, die een soort provinciaal verbond vormde, maar waarvan verder niets meer bekend gebleven is.

De club van Meeuwen moest ook ieder jaar zelf een wedstrijd organiseren, waarop de andere clubs werden uitgenodigd. Eén van die wedstrijden (einde seizoen) gold als provinciaal kampioenschap.

De wedstrijd "op eigen plein" was een groot moment voor de club. Gewoonlijk waren er vijftien tot twintig deelnemers ingeschreven. Daar kwam natuurlijk wat organisatie bij te pas : er moest gezorgd worden voor prijzen en voor affiches, die daarna op verschillende plaatsen werden verspreid. Er moesten juryleden "besproken" worden, enz.

De prijzen waren altijd in natura : een schouwgarntuur, een grote vaas, een fietsband of een of ander huishoudelijk toestel zoals een koffiemolen (nog niet elektrisch in die tijd). Voor de winnaar was er een beker.

In Meeuwen mochten de deelnemers zelf hun prijs uitkiezen na de wedstrijd in de volgorde van de behaalde plaats in de wedstrijd. Gewoonlijk was er voor iedere deelnemer een prijs.

De wedstrijd lokte nogal wat toeschouwers, niet alleen doordat het alom bekend gemaakt werd - het gebeuren werd o.a. "afgebeld" na de hoogmis - maar ook omdat aan de wedstrijd op eigen plein werd deelgenomen door verscheidene leden van Meeuwen, die bij die gelegenheid nogal wat belangstellenden meebrachten.

Op de zondagen tussen de wedstrijden was het minder druk.

De bedrijvigheid van de leden was zeer verschillend; sommigen waren zeer bedrijvig, o.a. Fonske Schepers die in 1939 met zijn "Mechelse Scheper" LUXE het kampioenschap van Limburg won. Henri Indekeu (met een zwarte Groenendaler), Jef Vaesen (met een bouvier), André Loos (met een Duitse Scheper) en enkele anderen. Bij Fonske Schepers zijn nog drie bekertjes van gewonnen wedstrijden bewaard gebleven. Anderzijds waren er enkele leden die alleen te Meeuwen met hun hond

op het plein kwamen, sommigen namen zelden of nooit aan een wedstrijd deel.

Deelnemen aan een wedstrijd buiten Meeuwen was trouwens een hele onderneming : de verplaatsing moest volledig met eigen middelen gebeuren. Zo ging men bijvoorbeeld naar wedstrijd^e in Wijchmaal of Winterslag per fiets, met de hond naast zich lopen. Enkele zeldzame keren werd vervoer gehuurd; Fonske Schepers liet zich zelfs eens per moto naar Lanklaar brengen met zijn hond op de schoot.

DE OPLEIDING VAN EEN POLITIEHOND

Buiten de wedstrijdsondagen werd er geoefend op eigen plein; voor de geoefende honden was dit een training met het oog op de volgende wedstrijden. Maar er kwamen ook jongere honden die nog in hun eerste opleiding waren ("beginnelingen") van dewelke men eens wilde weten "wat erin zat".

De opleiding van de honden en de proeven, opgelegd tijdens de wedstrijden zijn tegenwoordig nagenoeg dezelfde als die in de dertiger jaren. Zo verzekerde ons Henri Indekeu (Beemdstraat). Henri is trouwens de enige "van toen" die zich ook nu nog met honden bezighoudt.

Het optreden van een liefhebber met zijn hond op de wedstrijden begon altijd met het volgen aan de leiband, daarna het volgen zonder leiband. Daarop volgde het zoeken en aanbrengen van een weggeworpen voorwerp ("apportereren") en het uitzoeken door de hond van een voorwerp van zijn meester tussen andere gelijkaardige voorwerpen. Vervolgens kwamen de nummers van het ver- en hoogspringen met o.a. de kuil van 3 m lengte en de plankenschutting van 2 m tot 2,30 m hoog.

Tenslotte kwam het nummer met de "apache", dat van het publiek het meest belangstelling genoot. De "apache" ging zich ergens op het terrein verstoppen (achter een schutting die speciaal daarvoor was aangebracht) en de hond kreeg dan het bevel : "Zoek de man en blaf". Eens de "man" gevonden, begeleidde de hond zijn meester en de opgespoorde man tot midden op het terrein en dan kwam het sensatienummer : de hond moest zijn meester verdedigen tegen de overvaller. Een hond die goed beet, leverde hier veel spektakel voor het publiek : hij beet zich soms letterlijk vast in het jutekostuum (of in het lederen pak daaronder). De "apache" trachtte de hond af te weren door hem los te schudden, door hem te bedreigen met een stok of door een schot in de lucht met een "hondsverschriker".

Lang niet alle honden presteerden goed in dit nummer : sommigen lieten zich losschudden en of waren bang voor bedreigingen. Jef Vaesen had het eens voor op een wedstrijd (te Wijchmaal) dat zijn hond bij het afgaan van het pistoolschot de benen nam ... tot jolijt van de toeschouwers.

Inderdaad, het publiek, de toeschouwers, zij kregen nogal wat vermaak voor hun geld. Zij zagen natuurlijk graag de honden van hun club goed presteren, maar ze hadden ook lol als sommige nummers totaal mislukten of als sommige honden er plots de brui aan gaven : zoals een hond die bij het verspringen achter de kuil omliep in plaats van erover te springen, een die bij het hoogspringen niet over de schutting geraakte, of een die bij het bevel "Zoek de man en blaf" gewoon een eind verder bleef staan snuffelen, een achterpoot oplichtte, enz. terwijl een paar honderd mensen met spanning daarop stonden toe te zien ! Een bijzonder komische situatie overkwam meester Schoofs : in een wedstrijd te Meeuwen was hij secretaris van de jury, maar hij trad ook op als laatste deelnemer. Het was gebruikelijk dat bij de wedstrijden een paar kilo bloedworst in stukjes gesneden, over het plein werd gestrooid. De honden mochten zich ook hierdoor niet laten afleiden. Vóór de planken schutting (hoogspringen, tot 2,30 m) wachtte de hond op het bevel tot de sprong. Dan kwam het bevel en bij de aanloop naar de hindernis kon de hond onderweg nog een vrij grote stomp bloedworst meepikken; hij geraakte nog net met de voorpoten over de hoogste plank, trok zich met moeite op en in plaats van naar de andere zijde af te

springen, bleef hij een tijdje bovenop de schutting zitten om zijn bloedworst te verorberen, dit tot grote verrassing en leute van de toeschouwers.

HET EINDE

De club was in 1939 tot een zekere bloei gekomen : ze won het provinciaal kampioenschap en er waren enkele goed presterende honden. Maar met de verwarring van de meidagen 1940 viel alle activiteit stil. Bovendien had in diezelfde meidagen van 1940 het huis Vaesen gedurende meer dan een week leeg gestaan en bij de terugkeer van de bewoners bleek o.a. het "kostuum" van de club verdwenen te zijn.

De schaarste van de levensmiddelen en de lange duur van de oorlog waren verder de oorzaak ervan dat er in de eerste maanden na de oorlog niemand nog aan dacht met de activiteit van de club te herbeginnen.

Toch is er nog een schuchtere poging geweest van enkele belangstellenden na de oorlog, maar het feit dat men bijna met alles moest van voorafaan beginnen, bleek een onoverkomelijke hindernis. De oorlogsomstandigheden hadden het einde van de club teweeggebracht.

Jaak VAESEN, juli 1982.
alias Zjaakske van Zjef vannen
Hinker

Waarschijnlijk volgt er nog een bijdrage over het 'hondenleven' in Meeuwen. Daarvoor vragen we weer eens uw medewerking.

- Wat was de officiële naam van de hierbovenvermelde hondenclub ?
- Wie kent nog andere leden van de club dan diegenen die in bovenstaand artikel vermeld zijn ?
- Wie heeft nog foto's in verband met deze hondenclub ?
- Wie bezit nog kranteknipsels met wedstrijduitslagen ?
- Wie kan ons iets vertellen over hondenmarkten in Meeuwen ?
- Wie herinnert zich nog wat in het reglement van de hondenclub stond ?
- Wie weet of er nog iets van het secretariaat (ledenlijsten, kasboekje, affiches, uitslagen, briefwisseling, rekeningen, ...) is bewaard gebleven ?
- Wie heeft een foto van een hond in een hondekar ?
- Wie vertelt ons eens een grappig of sterk verhaal over honden ?
- Wie bezorgt ons een oude muilband of "hondsgetuig" ?
- Wie schrijft eens wat oude hondenamen, hondeziekten en remedies, gezegden en uitdrukkingen in verband met honden e.d. op ?
- Welke boerderijen in Meeuwen hadden vroeger een botermolen met hond ? (graag een foto, schets of beschrijving)
- Voor welk werk werden vroeger nog honden gebruikt ?
- Zijn er in Meeuwen ooit wolven geweest ? Wanneer ?

DENK ERAAN ! DE REENGENOTEN DOEN ER IETS MEE !

 MIÉVER KAL

IS MICH DET ... (VERVOLG)

115. 'ne gaapstek < "gape" = gapen + "stek" = stok
116. 'n (lang) gaffel = gaffel : groot en mager persoon
117. 'ne (jónge) gales = galjas (galeas) ? : knaap
118. 'ne gaper < "gape" = nieuwsgierig kijken
119. 'ne (rare, kloke, fiene, slimme
lómpe) gast = gast : jonge kerel
120. 'ne gedeenstige = gedienschtig : (overdreven) behulpzaam, dienstvaardig persoon
121. 'n (lang, din, mager) gèèrt = "gèèrt" = gard = lange stok (vgl. pètgèèrt, vèsgèèrt)
122. 'ne (halve) geflapte : iemand die niet goed wijs is
123. 'ne gehaaide : gewiekst persoon
124. 'n (kaal, flàuw) geit
mager, stóm = geit : ijdel, dom, mager meisje of vrouw
125. 'ne (halve, gruûte, dikke) gek
126. 'ne (echte, gruûte) gelèkzak < "gelèk" = geluk + "zak" : geluksvogel
127. 'ne (aardige, dikke, ferme) geljaar Fra. gaillard : vrolijke kwant, kerel
128. 'ne (dikke, echte, gruûte) geltwolf = geldwolf
129. 'n (flàuw) gèrm = "germ" = garm : ooi, die nog niet gelammerd heeft
130. 'ne (halve) getikte = iemand die niet goed wijs is
131. e (aut, liélik, vùul) getrèk = getrek = minachtende aanduiding van een persoon
132. 'ne getwèringde = getweerd van tweernen d.w.z. twee of meer draden ineendraaien
133. 'n gichel = "gichele" = giechelen
134. 'ne gichelèèr
135. 'n gichelkónt

136. 'n (àuw,kaal) giétriej < Geertrui
137. 'n griémel < "griémele" = kruimelen : iemand die veel kruimels maakt bij 't eten
138. 'ne griémelèèr
139. 'ne griémelemaker
140. 'n grins < "grinse" = zeuren, grienen
141. 'ne grinser
142. 'ne grinskop
143. 'n (echte) grómmel < "grómmele" = grommelen
144. 'ne (echte,dikke,gruūte) grómmelèèr
145. 'n grómmelheks
146. 'ne grómmelpot
147. e gruūtbakkes < "gruūt" = groot + "bakkes" = bak-huis, fig. mond
148. 'n gruūtmūul < "gruūt" = groot + "mūul" = muil/mond
149. 'n hakkel < "hakkele" = hakkelen
150. 'nen hakkelèèr
151. 'nen (ermen) hals : iemand die hulpeloos is, sukkelaar
152. 'nen halvegare : iemand die halfgaar is d.w.z. niet goed wijs is
153. 'nen (flàuwen) hannes < Johannes
154. 'nen hannikesnèst < "hannikes" = jonge eksters + "nèst": rommel, boel
155. 'nen haorzak < "haor" = haar + "zak"
156. 'nen hardiej < Fra. hardi : onverschrokken, onbevreesd persoon, durver
157. 'n hazelip : iemand met een hazelip d.i. gespleten bovenlip
158. 'n hèènke-viérop = haantje-voorop
159. 'nen hèijmaejer = heimaaier = iemand die zeer veel eet
160. 'nen hèijkiésvrèter < "Heijkiés" = hoofdkaas/"vrète" = vreten : spotnaam voor Meeuwenaars
161. 'nen hèimelike : gluiper, geniepigaard

162. 'nen hèitzak < "hèit" = heet + "zak" : hitsig, driftig man
163. 'n (àuw, kaoj, liélike, vùul) heks
164. 'nen (fienen) hèilige = heilige
165. 'nen herkùul < Fra. Hercule : krachtpatser
166. 'nen (dikken, rieken, sjikken, sjuünen) hièr = heer
167. 'nen (liéliken, stómmen) hingst = hengst
168. 'nen himpes < "himpes (dao)" = die (jaar) : spottend voor iemand wiens naam men niet noemen wil
169. 'nen hinkepuút "hinke" = hinken + "puut" = poot : iemand die mank gaat
170. 'nen hinnepópper < "hinne" = hennen + "póppe" = neuken
171. 'nen (kaojen, laffen, valsen, vùulen) hónt = hond
172. 'n (vùul) hóp = hop : vogel die nest van koestront maakt, fig. vuil, stinkend persoon
173. 'nen horebók = hoerenbok : hoerenjager
174. 'nen hortige = iemand die levendig is, snel en vlug beweegt
175. 'nen (dikken) hospes < Lat. hospites = herbergier, iemand die er welgedaan uitziet
176. 'nen ich = ik : zelfzuchtig persoon
177. 'nen (stómmen) iel = uil
178. 'n ielskieke = uilskuiken
179. 'nen (kèppigen, lómpen, stómmen) iézel = ezel
180. 'nen (dikken) iézelkop < "iézel" = ezel + "kop" : koppig persoon
181. 'nen (echten) inbeler < "inbele" = zich iets inbeelden : iemand met een hoge dunk van zichzelf
182. 'nen inselèèr < "insele" = koppig zijn, tegenwerken, mopperen
183. 'ne (dikke, gruúte, hennige) jaap < Jacob
184. 'n (echte) jak < "Jakke" = straatlopen : vrouw die veel uithuizig is
185. 'ne (echte, kale) jakker
186. 'ne jaknikker : iemand die alles goedvindt

187. 'ne (gruúte, kale) jan < Jan : iemand die zichzelf gewichtig vindt
188. 'ne janmaker : druktemaker
- . 'ne jan-m'n-kluúte : vervelende kerel, aansteller
190. 'ne jassendraejer = jassendraaier : overloper naar een andere politieke partij
191. 'ne jensdievel < "jens" + "dievel" = duivel
192. 'ne jenser < "jense" = plagen, treiteren
193. e jinkerke < "jinke" of "jinkere" = janken van kleine of jonge hond
194. 'ne jónge(s)gek < "jónge" = jongens + "gek" : meisje dat verzet op jongens is
195. e (ambetant, astrant, klèi) jónk = jong : kind
196. 'ne (valse) jùud = jood
197. 'ne (liélike, valse) jùudas = Judas
198. e kabaal
199. 'ne kabaalmaker
200. 'ne (rare, vieze) kadee < Fra. cadet : kerel, vent
201. 'n kakel < "kakele" = kakelen : iemand die veel praat, kletskaus
202. 'n kakmedam = kakmadam : ijdele, opgedirkte vrouw
203. e kalf = kalf : lompe, onbeschofte kerel
204. 'ne kanjer : iets of iemand die groot is
205. 'ne kaojóng = kwajongen
206. 'ne kapitèin : bazige vrouw
207. 'ne (hèise, valse) kater : iemand die hees is of vals zingt
208. 'ne (klèine) kadebber : waarsch. uit "kadodder" en "debber"
209. 'ne (lómpe, stómme) kemel
210. 'ne kemikke : komiek (< Fra. comique), vreemd, zonderling persoon
211. 'ne (klèine, vieze) kepùun = kapoen
212. 'ne (gemèine, kloke, straffe) kèrel = kerel
213. 'ne kèrige = keurige : iemand die kieskeurig is.

214. 'ne kerjeuze : curieus (Fra. curieux), eigenaardig, merkwaardig persoon
215. 'ne kèrkpilèèr = kerkpilaar : iemand die kerksgezind is
216. 'ne kèrmisman : foorkramer
217. 'n kernaliej < Fra. canaille : gemeen, slecht wijf
218. 'ne (aardige, dikke, ferme, hiéle) kastaar < Belg.Fra. castar : kerel
219. 'ne ketter = ketter
220. 'ne ketterèèr < "kettere" = ketteren : iemand die veel vloekt of lastert
221. 'n kèverkónt < "kèvere" = met tegenzin, traag eten + "kónt"
222. 'ne kevitse vgl. Duits : gewitzt : gewiekt, bij de hand persoon
223. 'ne kezakdrager < Fra. casaque : boezeroen : werkman, iemand die hard moet werken
224. e (stóm) kieke = kuiken : iemand die dom, onervaren is
225. 'ne kiésbiegel < "kiés" = kaas + "biegel" : spotnaam voor iemand met stroblond haar
226. 'ne kiéskop = kaaskop : spotnaam voor een Nederlander.
227. 'ne (kale) kiskedee < Fra. Qu'est-ce qu'il dit ? : flauwe kwast
228. 'ne (flàuwe, kale) kiskluút < "kis" = kus + "kluút" = kloot
229. 'ne kiéterèèr < "kiétere" = als keuterboer leven
230. 'ne kiemer < "kieme" = kuimen, d.i. kreunend zuchten bij het werken
231. 'ne (stómme) klaos < Nicolaas
232. 'n (dikke, lèij) klemos < Fra. claque mousquet ?
233. 'ne (àuwe, gruúte, stieve, stómme) klèppel = kluppel, stok : fig. onbehouwen persoon
234. 'ne kletskop : iemand met een kaal hoofd

WEGGEVOERDEN : WIJCHMAAL 29 NOVEMBER 1916 (vervolg)

Om allerhande redenen zijn wij verplicht ons artikel over de weggevoerden van 29 november 1916 (zie De Reengenoten jg. 3 nr. 1) van een vervolg te voorzien.

TEN EERSTE

Omdat het overlijdensbericht van twee weggevoerden op wier ooggetuigenverslag ons verhaal van vorige keer gebaseerd was, ons des te pijnlijker heeft getroffen.

Inderdaad, op 29/11/1982 overleed te Meeuwen Jozef Feyen (88 j.) en op 29 januari 1983 overleed in Bree Jan Vandewal (85 j.).

TEN TWEEDE

Omdat wij - zoals dat vaak gebeurt - na het verschijnen van het artikel over de weggevoerden, nieuwe en interessante gegevens hebben gekregen, die wij U niet willen onthouden.

Zo ontvingen wij van de Heer Jaak Indekeu - geboren in Meeuwen en wonende in Alken - een kaart door de weggevoerden van Meeuwen vanuit Cassel (Duitsland) verzonden naar zijn grootvader, Jacobus Indekeu, toenmalig provincieraadslid en burgemeester van Meeuwen.

Van Mevrouw Luyten-Bomans kregen wij een foto van het centrum van Peer op die bewuste woensdagvoormiddag 29 november 1916.

Wij kregen ook informatie in verband met de liedjes op blz. 39 van vorig nummer. E.H. Claassen van Achel bezorgde ons de naam van de maker van het eerste lied, de zangwijs en de volledige tekst.

Daarnaast vonden wij heel toevallig een doodsprentje van een andere weggevoerde Meeuenaar van de oorlog 1914-1918. Waarschijnlijk woonde hij tijdens de oorlog al niet meer in Meeuwen. Het gaat om :
 Jacobus Alphonsus DE JONG
 °Meeuwen 11 oktober 1877
 +Genk 8 februari 1963
 X Maria Christina Janssen

Mocht iemand nog zulke gevallen kennen, dat hij ze ons meedele. Uitgeweken Meeuenaars kunnen ook ergens anders dan Wijchmaal zijn opgepakt.

TEN DERDE

Omdat wij in de inleiding op ons artikel beloofd hebben over elk der weggevoerden afzonderlijk nog iets te vertellen. Omdat een aantal van die korte biografieën nog niet af is en voor enkele andere nog gegevens moeten verzameld worden, kunnen wij die belofte nog maar gedeeltelijk houden. We zullen de reeks beginnen met "Fónske vanne Sprenger" (Kerkhofs) en "Zjaak vannen Draej" (Indekeu).

TEN VIERDE

Omdat wij tekorten of fouten die ons signaleerd worden graag zo vlug mogelijk aanvullen of rechtzetten.

Een aantal lezers heeft kunnen vaststellen dat er een fout stak in de nummering van de hoofden op blz. 29 (vorig nummer). Daarop komt tweemaal het nummer 8 voor. Gelieve nummer 8 van de bovenste foto te vervangen door 9. Nu klopt alles weer.

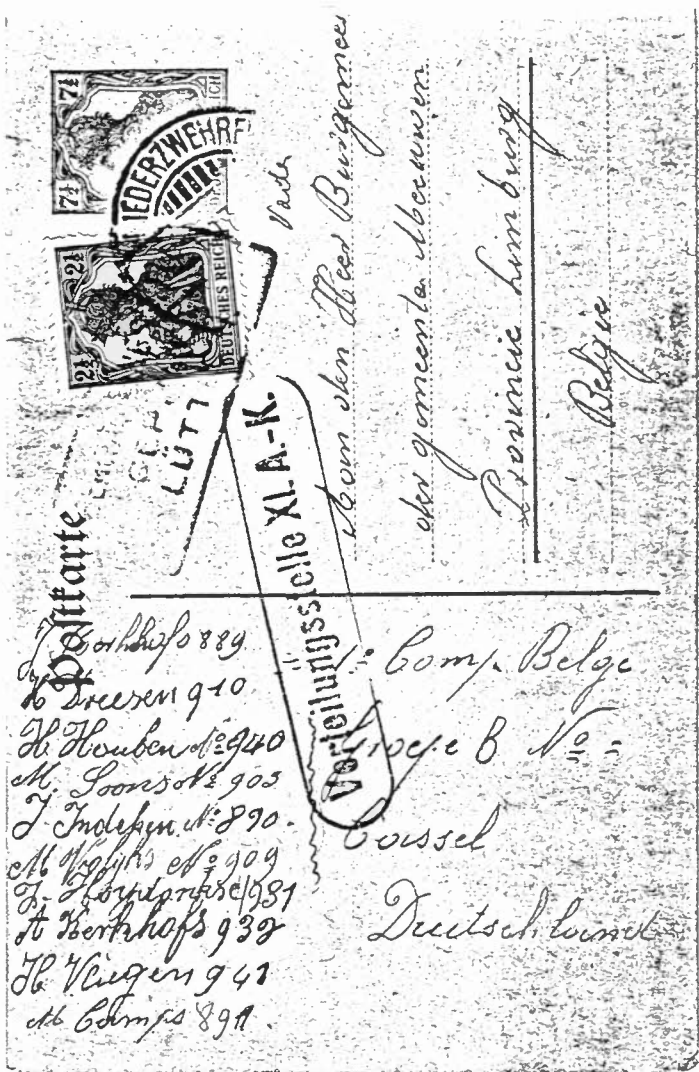
Deze kaart werd op 11 januari 1917 door de weggevoerden van Meeuwen vanuit Cassel verzonden naar de burgemeester van Meeuwen.

Onze weggevoerden behoorden tot de 1e Compagnie Belge Groep 2.
Het nummer van ieder staat achter de naam.

Opvallend is dat zij per 2 à 3 op elkaar volgende nummers hadden.

- J. KERKHOF 889 J. INDEKEU 890 M. CAMPS 891
- M. SOONS 903
- M. VROLIJKS 909 en H. DREESEN 910
- J. HOYDONCKX 931 en A. KERKHOF 932
- H. HOUBEN 940 en H. VliegEN 941

De enige wiens naam ontbreekt is Jef HILVEN.

Cassel den 11-1-1917

Geachte heer Burgemeester

Met deze hebben wij de eer u te laten weten dat wij noch allen goed gezond zijn denkende van u hetzelfde/ Wij hadden u al eerder meenen te schrijven maar hebben de gelegenheid noch niet gehad/ Geachte heer Burgemeester wij hebben de eer u te komen vragen of wij van de noodcomisie moeten geholpen worden/ Zooniet dan zijt zoo goed en maakt zoo spoedig mogelijk eene reclamatie op en stuurt die naar de Duitsch overheid voor ons allen/ die reclamatie gestempeld door de gemeente naar de H. ? Maesijk en zo naar hier gestuurd worden en dan zijn wij spoedig vrij daar wij werk genoeg in België hebben/

Uw toegenegen gemeentenaren

Cassel den 11-1-1917

Geachte heer Burgemeester

Al bet. deze hebben wij de eer u te laten weten dat wij noch allen goed gezond zijn denkende van u hetzelfde/ Wij hadden u al eerder meenen te schrijven maar hebben de gelegenheid noch niet gehad/ Geachte heer Burgemeester wij hebben de eer u te komen vragen of wij van de noodcomisie moeten geholpen worden/ Zooniet dan zijt zoo goed en maakt zoo spoedig mogelijk eene reclamatie op en stuurt die naar de Duitsch overheid voor ons allen/ die reclamatie gestempeld door de gemeente naar de H. ? Maesijk en zo naar hier gestuurd worden en dan zijn wij spoedig vrij daar wij werk genoeg in België hebben/

Uw toegenegen gemeentenaren

Volledige en originele versie van gelegenheidslied over de deportatie van 1916, waarvan wij in De Reengenenotn jg. 3 nr. 1 blz. 39 enkele flarden publiceerden.

TEKST : Bèèr Groenen van Achel

WIJS : Sous les ponts de Paris

TITEL : Lied der Belgen in Kassel

1. Hoe wreed kwam ons de tijding aan
naar Neerpelt toe te gaan.
Om daar te komen op control
Eenieder die was er van vol
Verlaten moeten vrouw en kind
en ouders zo teder bemind
Niet weten waar naartoe men moet
Of wat men met ons doet.
2. In Neerpelt aangekomen
werden wij in rijen gezet
En dan er uit genomen
Een enkel slechts werd gered.
Het noodlot viel met zwaar gebons;
Horen wij onze namen afroepen
Naar 't statieplein, daar stond de trein
En wij moesten tussen de troepen.
3. Zo kwamen wij in Aken aan
en konden den trein uitgaan.
Het was daar om een uur of twee
we kregen er onze soupee.
Dan moesten wij weer naar ons plaats
De trein was weer weg met geraas
Maar altijd verder weg van huis
Zo kwamen wij 's morgens in Nuis (Neuss)
4. Dan kwamen wij 's avonds in Kassel aan
Er moest dan nog twee uur gegaan.
Dan kwamen wij in die vuil barak
Vol honger bij onze strozak.
Maar werken deden we toch niet
Spijts honger en al ons verdriet
Spijts boete, dwang, wat weet ik al niet
Vergaten wij 't vaderland niet.
5. Met dwang en schone woorden
wildn zij ons zetten in de plaats
van die ons broeders vermoordden
Dat deden wij niet eilaas !
Wij bleven trouw aan 't vaderland
Gaven liever ons leven in pand.
We hoopten eens gelijk alleman
te keren naar Belgenland.

REFREIN

Nu weet de Duitse man, dat hij ons niet dwingen kan
Liever te sterven van honger en koude
Dan dat we tekenen of werken zouden
Als de oorlog is gedaan, en ons broeders komen aan
Zullen zij fier zijn en reiken ons de hand
Voor 't dierbaar vaderland.

Ingezonden door E.H. CLAASSEN, Diocesaan Inspecteur, Achel.

ZJAAK VANNEN DRAEJ

Zjaak, die eigenlijk "vannen Das" had moeten heten, was een zoon van "Drees Das" en "Meriej Dreze". Het gebeurde vroeger geregeld dat iemands naam in de volksmond veranderde, wanneer hij verhuisde of trouwde. Zo trouwde Zjaak op 13 oktober 1913 met Maria Vaesen van Linde Peer. Deze Maria Vaesen heette in Meeuwen in de volksmond "Meriej vannen Draej", omdat zij als 11-jarig meisje op "den Draej" (Plockroy) was komen wonen.

Voor hij trouwde werkte Zjaak als knecht op de naburige Donderslaghoeve. Het jonge echtpaar Indekeu-Vaesen woonde in Meeuwen in "de Hot", een huisje naast "Bartel de Sjriejer" (thans apotheek Foulon-Vanweser) en daarna in een huis (ook verdwenen) langs de huidige Dorpsstraat t.o.v. Herman Maesen-Palmers.

Zjaak was de enige weggevoerde van Meeuwen die getrouwd was. Hij was toen 25 jaar en had 1 kind, nl. Maria Gertrudis (°Meeuwen, 13 september 1914). Vier maanden voor de deportatie werd het tweede kind geboren, dat nauwelijks een maand later overleed. Toch werd Zjaak niet gespaard.

Toen hij in Cassel was verliet hij 's nachts ooit - op levensgevaar - het kamp om eten te zoeken in de velden en op mesthopen waar haringkoppen te vinden waren. Het kamp was nochtans zwaar bewaakt en sommige weggevoerden hebben hun nachtelijke uitstappen niet overleefd.

Zjaak was ook besmet door de cholierinepidemie. Waarschijnlijk was hij toen zó uitgehongerd en uitgeput dat hij totaal werkonbekwaam was. Na drie en een halve maand mocht hij het kamp verlaten. Samen met Mathieu Camps. Zij waren de eerste weggevoerden van Meeuwen die terugkeerden. Hun toestand kon voor de anderen alleen maar het ergste voorspellen.

Na zijn terugkeer, toen hij voldoende hersteld was, werkte hij in Reppel in "den arsenik". Lang is hij daar niet gebleven. Tussen 1920 en 1922 woonde hij met zijn gezin in As in de wijk "Zeven Huizen". Hij werkte een paar jaar in Winterslag, waar hij het "bèur" heeft helpen "aafdepe". Daarna werkte hij enkele jaren op de mijn in Waterschei.

In 1922 kocht Zjaak het huis van zijn vader, die alleen woonde. Dat was een lemen hoeve. Op de plaats waar dat huis stond, woont nu zijn zoon Joannes Arnoldus Indekeu-Van Eygen. Rond 1930 werd Zjaak in Zwartberg op de mijn tewerkgesteld als bovengronds arbeider. Hij werkte er tot aan zijn pensioen in 1951. Vlak voor de Tweede Wereldoorlog had hij nog een woning gehuurd nabij "Masy" om dichterbij zijn werk te wonen. Maar bij het uitbreken van de oorlog werd "Masy" ingepalmd door soldaten. Van 1941 tot 1945 woonde hij op "Luciebos". Toen ca. 1949 in Meeuwen de Imkersbond werd opgericht, werd Zjaak tot voorzitter benoemd. Hij bleef voorzitter van de "biejebónt" tot aan zijn dood in 1957.

FÓNSKE VANNE SPRENGER

Op die rampzalige dag in november 1916, waren ze met drieën uit het gezin van Henri Kerkhofs-Smits in Wijchmaal, nl. Jan, Jef en Fonske. Bij de naamafroeping werd eerst Jan aangeduid, maar aangezien hij ondergronds mijnwerker was, verkozen de Duitsers hem hier te laten. Dan kwam Jef aan de beurt. Toen stelde Fonske een daad van echte broederliefde door de plaats van Jef in te nemen. Hij kon het niet verwerken, dat Jef, die wat mentaal gehandicapt was, zou meege-
nomen worden naar Duitsland.

Fonske was de jongste van de weggevoerden van Meeuwen. Amper 17 jaar en niet goed beseffend wat er te gebeuren stond, probeerde hij de anderen tijdens het lange wachten in de trein op te monteren.

In het kamp van Cassel werd Fonske "de kleine Belg" genoemd. Door zijn jeugdige leeftijd en tengere gestalte was hij niet opgewassen tegen de ontberingen die hij moest ondergaan wegens werkweigering. En na enkele weken, toen de weerstand dan toch gebroken was en ze geleidelijk allemaal aan het werk wilden, was het hem fysisch onmogelijk geworden om nog inspanningen te doen. Tot overmaat van ramp brak de cholierinepidemie in het kamp uit en ook Fonske ontsnapte er niet aan. Vier dagen heeft hij in coma gelegen. Op zeker ogenblik werd hij zelfs tussen de lijken van gestorven lotgenoten gelegd. Hoe het mogelijk is geweest dat hij "weer levend" werd mag God weten.

Na vier maanden en 17 dagen werden de mannen van een aantal barakken samengetrommeld en allen dachten dat dit het einde betekende. Tegen alle verwachtingen in werden ze op een trein met onbekende bestemming gezet. Toen de trein na vele bange uren stopte in Liège... beseften ze dat ze terug op Belgisch grondgebied waren. Dan is Fonske, alleen van Meeuwen, via Hasselt terug in Wijchmaal aangekomen en is met de tram Leopoldsburg-Maaseik tot Ellikom gereden. Een goedgehartige boer heeft hem op de kar meegevoerd tot Meeuwen, waar hij in de avond aankwam bij "Graa Kùuts" of "Kaat van Nolke". Gust, de zoon van Graa, die Fonske niet meer herkende, bracht hem per fiets naar zijn ouders terug. Om twaalf uur 's nachts was het avontuur achter de rug. Fonske woog nog amper 43 kg. Toen hij vertrok waren er dat 64.

Het eerste wat hij zijn moeder vroeg was : "Bak mich ins wat lekker èrpel." En Fonske kreeg "èrpel" en nog veel meer, zodat hij na een maand lichamelijk weer wat was opgeknapt. Fonske trouwde en aan zijn kinderen vertelde hij later wat hij had meegemaakt. Hoe er in het kamp dode ratten werden verkocht tegen 2 F per stuk, en ... ach, wat doet het er toe ?

Veel Meeuwenaren herinneren zich zeker nog met wat heimwee die vele jaren dat Fonske met kar en paard van deur tot deur ging met "korte waar".

VRAGEN VAN NU OVER DINGEN VAN VROEGER

1. In ons alsmaar uitbreidend archief bewaren wij o.a. plaatselijke tijdschriften. Is er tussen onze lezers iemand die ons alle jaargangen van "Ellikomkommertjes" kan bezorgen ?
2. Onlangs vonden wij een overzicht van de Limburgse markten rond de Eerste Wereldoorlog. Ook in Meeuwen waren er vroeger kleine markten. Wie kan ons nog iets vertellen over het marktlevens in Meeuwen voor en na de Eerste Wereldoorlog ? Wat werd er versjacherd ? Op welke plaats ? Door wie ? Weet iemand de oorsprong van de naam "kieke merret" (= kuikenmarkt) ?
3. We zitten ons al enige tijd af te vragen of er buiten de vermeldingen in de gichtregisters en een beeld van St.-Sebastiaan niets van onze 17e-eeuwse schutterijen is overgebleven. Kan iemand ons een tip geven om ergens nog één enkel tastbaar voorwerp van onze oude schutterijen te vinden ?
4. Plaatsnamen met "berg" en "heuvel" zijn altijd interessant en spreken vlug tot de verbeelding. Iedere Meeuwenaar heeft al eens gehoord van de "kiekhiével" (= kijkheuvel). Weet iemand iets over het ontstaan van die heuvel, desnoods van horen zeggen ? Wanneer en hoe is hij verdwenen. Wie weet er meer over de "gevechtsberg" op de Gielisheide ?
5. Naamrijmpjes op erfnamen en voor- of familienamen vind je zowat overal, ook in Meeuwen, b.v. Ein bieÿ Stèin, twié bieÿ Kié, ...
 Dosser zag de Bosser, ...
 Det is net zag Bet, det is sjuún zag Tuún, ...
 Wie kent nog meer van die naamrijmpjes ?
6. Een dode hond of een dood lam werden vroeger gewoon in de grond gestopt. Met een dode koe of een dood paard moet dat toch even anders geweest zijn. Wat gebeurde daarmee ? Wie kan ons de plaats(en) aanduiden van een "pèerskèrkef" (= paardenkerkhof) ? Wees gerust, we zullen niet graven.
7. Zoals er nu mensen verongelukken met auto's, moeten er vroeger ook mensen verongelukt zijn met paard en kar. Herinnert u zich nog van die ongelukken ? Schrijf ze eens op.
8. Ambachtslui en handelaars hadden vroeger godzijdank heel wat minder "paperassen" nodig. Toch hadden zij soms een rekeningenboek om iets "op te schrijven". Wie bezit nog oude rekeningen of oude gedrukte facturen b.v. van brouwer, smid, schrijnwerker, ... ?
9. Herinneringen aan vroegere "dorpsfiguren" zijn altijd een dankbaar gespreksthe-ma. Wie kent nog die echte volkstypen van Meeuwen ? Waar vinden we een foto ? Kent U misschien nog een plezierige anekdote ?
10. Steden zijn fier op hun historische en meestal gedateerde gebouwen. Ook in plattelandsdorpen valt op dit gebied nog veel te ontdekken. Wie kan ons jaar-tallen, namen en teksten aanwijzen in balken en muren, op gevelstenen en voor-werpen in Meeuwen ?
11. Een "giére rok" is zoals U allicht kunt vermoeden een oude benaming voor een kledingstuk. Veel andere volkse benamingen voor kledingstukken zijn bij de jongere generaties volkomen onbekend. Wie verzamelt eens wat van die oude benamingen ? Wie heeft nog een foto van zijn grootouders in volledige werk- of feestkledij ?
12. Iedereen vindt het tegenwoordig normaal dat er een dokter, een fotograaf of een drukker in het dorp is. Velen vergeten daarbij dat dit vóór de Tweede Wereldoorlog niet zo vanzelfsprekend was. Wie kan ons zeggen voor welke dingen de mensen van Meeuwen vroeger nog naar Peer, Bree of Hasselt moesten gaan ?

13. In het antwoord op de vorige vraag zal ongetwijfeld ook een aantal diensten voorkomen zoals post, rijkswacht en brandweer.
Wanneer kreeg Meeuwen een postkantoor ? Waar ? Wie was de eerste "postmeester" ?
Wie waren de eerste "facteurs" ?
Wanneer kreeg Meeuwen een rijkswachtkazerne ? Waar ? Wie waren de eerste "gendarmen" ?
Wanneer werd de oude brandspuit voor het laatst gebruikt ? Wie kent iemand die de brandspuit ooit bediend heeft ? Bestaat er nog een foto waarop die brandspuit te zien is ?
14. Nog een vraag in verband met dienstverlening ?
Wie had er in Meeuwen een hengst, een stier of een varkensbeer ?
15. Over het beroep en de bezigheden van onze voorouders zijn veel vragen te stellen. We geven er hier enkele die misschien nog herinneringen oproepen.
Door wie werden de volgende beroepen (achtereenvolgens) uitgeoefend : grafdelver, vroedvrouw, boswachter, fietshersteller, kantonnier ? Wie was de eerste bakker, beenhouwer, dokter, drukker, fotograaf, haarkapper, garagist, gemeente-arbeider ?
Wie was de laatste wever, hoefsmid, radmaker, klompenmaker ?
16. Het eerste wat wij vroeger leerden maken, was een kruisje. Het tweede was een "flits" (= katapult). Maar wat knutselden jongens en meisjes ca. 1900 ? Welke materialen werden gebruikt ? Wie kan nog iets van die dingen namaken ?
17. Alles wat we nu gebruiken, werd ooit door iemand van ons dorp voor het eerst gebruikt. Welke Meeuwenaar had de eerste maaimachine, dorsmachine, tractor, fiets, motorrijwiel, auto, radio, telefoon, televisie, enz. ? Juiste of benaderende datum ?
18. We hebben in Meeuwen geen Eddy Merkxen gekend, maar voor de Tweede Wereldoorlog werd in ons dorp al duchtig gefietst. Daarover hopen wij binnenkort eens een artikel te schrijven. Wie herinnert zich nog die kermiskoersen ? Welke "krèurs" van Meeuwen reden competitiewedstrijden ? Wanneer werden de koersen in ons dorp gereden ? Wie organiseerde ze ? Waar was het vertrek en waar de aankomst ? Wie heeft nog kranteknipsels met uitslagen ? Wie heeft nog foto's van die koersen ?
19. Einde 19e eeuw en begin 20e eeuw gingen heel wat jonge dorpsgenoten in Duitsland (steenbakkerijen) en Frankrijk (bietenooft) werken. Anderen werkten in de Luikse mijnen. Wie kent nog namen van jonge mannen die in het buitenland of in Luik gewerkt hebben ? Zijn er adressen, brieven of foto's van bewaard gebleven ? Wie weet nog iets over de aanwerving, werkomstandigheden, loon ?
20. Of er bij de gemeenteraadsverkiezingen van voor de Tweede Wereldoorlog in Meeuwen veel te beleven viel, weet ik niet. Waren er toen ook al affichen en pamfletten ? Hoe verliep zo'n verkiezingscampagne ? Wie heeft in verband daarmee nog iets liggen ?
21. Wie weet een unicum in zijn familiegeschiedenis, b.v. 100-jarige, 70 jaar getrouwd, drieling, talrijkste gezin, sterkste generatie, enz. ? Bestaan daar foto's van ?

Met antwoorden op deze vragen kunt U bij eender welk bestuurslid terecht. Ze hebben allemaal een brievenbus, telefoon en tijd voor een gesprek.

Misschien hebt U zelf ook nog vragen. Bezorg ze ons.

J. BOSMANS

KRIJGSGEVANGENEN EN POLITIEKE GEVANGENEN 1914-1918

VOORAF

Op 31 maart 1983 overleed in Meeuwen de heer Jaak Van Eygen, de laatste oudstrijder uit de Eerste Wereldoorlog die nog in onze parochie woonde.

Voor onszelf en vele andere Meeuwenaars betekende dit overlijden het afscheid van een generatie verdienstelijke dorpsgenoten, aan wie wij in dit tijdschrift al een paar keren passend aandacht hebben besteed.

Dezelfde aandacht, zo hopen wij maar, zal nu door de Meeuwense gemeenschap besteed worden aan het bewaren, onderhouden en bestemmen van de vlag van de oudstrijders 1914-1918 en alles waardoor de herinnering aan onze oudstrijders voor het nageslacht bewaard blijft.

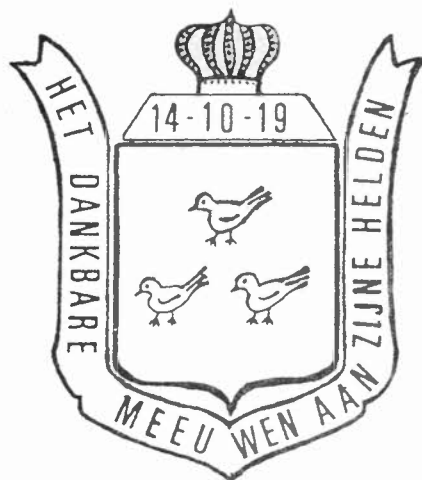
Eén van die dingen is bijvoorbeeld het schildje dat U hier beneden vindt afgedrukt. De tekst op het witte lint legt uit dat dit schildje namens de ganse bevolking in dankbare hulde aan onze oudstrijders werd geschonken. Dat gebeurde op 14 oktober 1919, ter gelegenheid van de oktoberkermis. (Waarschijnlijk werd op die dag ook de groepsfoto gemaakt die wij in De Reengenoten jg. 2 nr. 1 publiceerden.)

Tot onze grote verbazing hebben wij er tot op heden nog maar één exemplaar van teruggevonden. Waar zijn de andere gebleven ?

Wij hebben dit schildje op dubbele grootte nagetekend. Het gaat hier om het wapenschild van de familie "van Mewen", waarover wij bij een andere gelegenheid eens iets meer zullen vertellen.

Voor degenen die het schildje willen inkleuren zoals het er in werkelijkheid uitziet : in blauw drie gouden meeuwen geplaatst 1-2. Het kroontje is eveneens in goud.

Voorzichtigheidshalve moeten wij er hierop wijzen dat Camille de Borman in "Annuaire de la Noblesse de Belgique" het wapen van de familie "van Mewen" beschrijft als volgt : "de sable (=zwart) à trois mouettes (en flamand Meeuwen) d'argent".

In ons vorig nummer publiceerden wij een overigens erg gewaardeerd verhaal over de deportatie van 29 november 1916. Ook nu kunnen wij U een verhaal aanbieden, ditmaal over de belevenissen van één van onze krijgsgevangenen in Duitsland. Het verhaal is eigenlijk maar een episode uit het levensverhaal van Wilhelmus Hilven alias Hem vanne Sjriejer, geschreven door zijn dochter Philomena Hilven. Uit respect voor dit verrassend knap en fijngevoelig werk, geschreven met enorme liefde en bewondering, hebben wij met toestemming van de schrijfster, de tekst onveranderd en onverkort overgenomen.

Voor een goed begrip moeten wij echter een kleine toelichting geven bij de namen. De centrale figuur, "Gieliejóm", is Wilhelmus Hilven, in Meeuwen goed gekend als Hem vanne Sjriejer.

Stan, de officier, is Stan Van Oeteren van Reppel.

Vandamme, Hem's grote vriend, was een soldaat van Mechelen.

In ons volgend nummer zullen wij proberen nog een aantal oudstrijders in woord en beeld aan bod te laten komen. Het speurwerk dat wij daarvoor telkens moeten leveren, duurt, ondanks de relatieve nabijheid van de feiten, gewoonlijk toch erg lang. Doch met uw medewerking moeten wij in onze opdracht kunnen slagen.

Hier volgen de namen van een aantal oudstrijders waarover wij nog gegevens moeten verzamelen :

PALMAERS Jan Hendrik

GORISSEN Leopold

VLIEGEN Pieter Jakob

BOENS Gerard

SWENNEN Mathieu

BOLLEN Piet Hendrik

MARTENS Felix Eduardus

THEUNIS Jan Eduard

BONHOMME Jaak

OYEN Edmond

SMEETS Jan

LOOS Pieter Jan

Moors Ferdinand, krijgsgevangene, hebben wij nog niet kunnen identificeren. Daarom ontbreekt zijn foto in dit nummer.

Indien wij ons niet vergissen werden tijdens de Eerste Wereldoorlog een aantal Oostenrijkse (?) meisjes in Meeuwense gezinnen opgenomen. Welke waren die gezinnen ? Hoe heetten die meisjes ? Hoe oud waren zij ? Waarom kwamen zij naar Meeuwen ? Hoelang zijn ze er gebleven ? Bestaan er nog foto's van ?

(KERFS J., SCHROOTEN Q., VLIEGEN M., BOSMANS J.)

Krijgsgevangenen

1914

2

5

8

11

1

3

6

9

12

Politieke Gevangenen

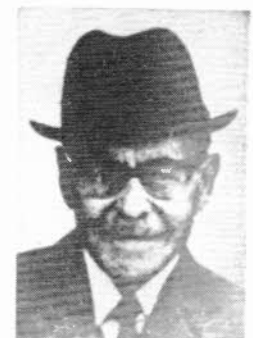
1918

4

7

10

13

1. VANHEMEL, PIETER JAN

= Jan Vanhemel

Krijgsgevangene

Zoon van Gerardus Vanhemel
Aldegondis Berghmans° Wijchmaal 28 juli 1883
+ Houthalen 1 augustus 1931

X Maria Agnes Nijs

Jan Vanhemel werd in Wijchmaal geboren. Zijn ouders kwamen rond de eeuwwisseling met hun kinderen in Meeuwen wonen. Daar pachtten zij een boerderij op de Koestraat, nu gekend als "Kebiets". Die boerderij was eigendom van die van "Lillemis" op het gehucht Gestel.

Jan Vanhemel trouwde op 23 februari 1926 met "Nes van Bet vanne Kamp", dochter van Arnoldus Nijs en M. Elisabeth Van Eygen .

2. BULLEN, JOZEF

= Zjefke vanne Mèèr

Krijgsgevangene

Zoon van Marinus Leonardus Bullen
Maria Elisabeth Houben° Gruitrode 4 februari 1886
+ Meeuwen 12 januari 1926

X Maria Elisabeth Lemmens

Jef Bullen, in de volksmond "Zjefke vanne Mèèr" genoemd, werd in Gruitrode geboren. Zijn ouders woonden daar in de Ophovenstraat op een boerderij "Biej de Mèèr" genaamd.

Jefke had ook een bijnaam : "Zjefke Pèperkook". Waar en hoe hij daaraan geraakte zijn we niet te weten gekomen, maar alles laat vermoeden dat het om een plezierig voorval ging. Jefke's bijnaam leende zich al vlug voor een kort naamrijmpje : "Gins oppen hook, wuunt Zjefke Pèperkook".

In 1906 werd Jefke soldaat. Vóór zijn huwelijk (24 april 1909) werkte hij als knecht bij "Stieners". Daar maakte hij kennis met zijn toekomstige vrouw, Elisabeth Lemmens (° 3 januari 1882), die er meid was. Zij trouwden en kregen zes kinderen : drie voor de oorlog en drie erna. Het gezin Bullen-Lemmens woonde achtereenvolgens in "De Riej" op de Broekkant, op de boerderij thans gekend onder de naam "Biej Kuúb Stieners" (Luttelmeeuwen) en vervolgens op de "Bossemis" (Luttelmeeuwen : nu Hoogmartens-Haex).

Toen Jefke naar het front trok, liet hij een vrouw en drie kinderen achter. Hij behoorde tot het 14de linieregiment. Over de omstandigheden waarin hij krijgsgevangene genomen werd, weten we niet veel. Wel staat het vast dat hij van het gas gepakt was en brandwonden in het aangezicht had opgelopen. Ook voor wat zijn verblijf in Duitsland betreft, zijn de gegevens schaars. We weten met zekerheid dat hij op 24 september 1917 samen met Pieter Vanbuel in het krijgsgevangenenkamp van Soltau verbleef. Hij behoorde tot het commando Hüdemülen.

Einde 1918, toen de oorlog gedaan was, keerde hij terug.

Op 12 januari 1926 - zes maanden na het overlijden van zijn vrouw - overleed hij te Meeuwen.

3. VANBUEL, PIETER JAN

= Pier Kan

Krijgsgevangene

Zoon van Willem Vanbuel
Dymphna Jehoul

°Peer 2 juni 1893
+ Genk 3 maart 1975

X Helena Plessers

Toen Pier in 1912 als militievrijwilliger de dienst van zijn broer ging waarnemen, kon hij waarschijnlijk nog niet weten wat voor narigheid hem nog te wachten stond.

Hij begon zijn actieve dienst op 1 oktober 1912 bij het 11e Linierregiment le Bataljon le Compagnie. Na de militiedienst, die toen nog twee jaar duurde, keerde hij naar het ouderlijk huis op het gehucht Vliegeneinde terug.

Niet voor lang echter, want bij de mobilisatie moest hij zich naar Hasselt begeben. Tijdens de verdediging van de forten van Luik werd hij aan de kin gewond door een stuk schrapnel. In die toestand werd hij krijgsgevangen genomen en na verzorging in een Luiks ziekenhuis naar Duitsland gevoerd.

Dank zij de briefwisseling met zijn familieleden en de aantekeningen van E.H. Claes, pastoor van Meeuwen, weten we iets over de plaatsen waar hij in Duitsland verbleven heeft.

Op 15 november 1915 stuurde zijn broer Theodoor hem vanuit Bree een kaart met het volgende adres : Pieter Vanbuel / 11 Regiment de Ligne / Kommando Stellichte / Kommandantur Soltau / Hannover / Duitsland.

Zijn ouders lieten geregeld pakjes naar Bree brengen, die door mevrouw Vandermeulen werden verstuurd.

Op 24 november 1917 stuurde hij zelf een foto naar zijn ouders, waaruit blijkt dat hij nog altijd in het krijgsgevangenenkamp van Soltau verbleef, maar inmiddels tot het commando Hüdemühlen behoorde. Op dezelfde foto staan ook Jozef Bullen en zijn neef "Jan van Piet Rik" van de Wauberg. Samen met laatstgenoemde werkte hij ook nog bij een Duitse hereboer, die officier was in het Duitse leger.

De wapenstilstand betekende het einde van de oorlog maar niet van de krijgsdienst. Om het leger op sterkte te houden - er waren immers heel wat soldaten gesneuveld - bleven ook de teruggekeerde krijgsgevangenen gemobiliseerd.

De postkaarten van Jan Vanbaelen en Jan Schrijvers leren ons waar Pier in 1919 verbleef : Detachement de P.G. de la Basse / Canal de l'Auere / nr. 8 / Antwerpen.

4. VANBAELEN, PETRUS JACOBUS

= Kuúb Vanbaelen

Krijgsgevangene.

Zoon van Joannes Vanbaelen
Catharina Jutten

°Meeuwen 5 maart 1885
+Meeuwen 15 januari 1965

X Anna Maria Catharina Tielens (Meeuwen)

Volgens zijn enige nog levende broer, Louis Vanbaelen, zou Kuúb in Haspengouw krijgsgevangen zijn genomen en in Duitsland bij een boer hebben gewerkt. Verder weten we alleen nog dat hij in een krijgsgevangenenkamp in Diepholz (Bezirk Osnabrück) gezeten heeft. Hij logeerde er in Baracke 2 als nummer 296.

5. SMEETS, MARTINUS

= Teng Rëiners

Krijgsgevangene.

Zoon van Jacobus Smeets
Christina Indekeu

°Meeuwen 4 juli 1884

+Meeuwen 6 mei 1956

X Gertrudis Smeets (Grote Brogel)

Martinus Smeets, in de volksmond genoemd naar zijn geboortehuis "de Rëiners" op het Hensem, werd zoals praktisch alle krijgsgevangenen van Meeuwen door de Duitsers gevangen genomen tijdens de belegering van Luik. Na een kort verblijf in het legerkamp van Münster, eigenlijk een groot tentenkamp, werd hij overgebracht naar het krijgsgevangenenkamp van Soltau. Dit laatste kunnen we bevestigen aan de hand van een foto die Joannes Indekeu hem vanuit Meeuwen stuurde op het volgende adres : Martinus Smeets / 14e Ligne / Soltau / 3114 / Provincie Hannover / Duitsland.

Van Soltau werd hij overgebracht naar Edewecht, een plaatsje dicht bij Oldenburg. Pastoor Claes van Meeuwen, die op 27 februari 1916 **overleed**, liet een eigenhandig geschreven adressenlijst van de krijgsgevangenen van Meeuwen na. Daarin lezen we : Smeets Martinus / 14e Ligne / n° m. 21017 / bar. 4/2 / 30 sectie / Gefangenenlager / Edewecht / (Oldenburg).

Na enkele maanden is Teng dan bij een boer gaan werken. Toen hij 't kamp verliet wog hij nog 49 kg. Op de boerderij waar hij werkte moet hij het, alle omstandigheden in acht genomen, behoorlijk goed gehad hebben. Naam en adres van die Duitse boer vonden we op de achterkant van een postkaart met foto van de vrouw des huizes en 3 kleine kinderen. De tekst luidt als volgt : Bernhard Feldmann / Stelle bei Troistringem / ... Syke / Hannover.

6. SCHEPERS, LUDOVICUS ALPHONSUS

= Fónske Bùtse

Krijgsgevangene.

Zoon van Petrus Schepers
Maria Ida Moors

°Wijchmaal 31 augustus 1883

+Meeuwen 25 mei 1955

X Maria Hubertina Boutsen (Meeuwen)

Fonske behoorde tot het 10e Linierregiment. Over zijn verblijf in Duitsland zijn wij meer te weten gekomen bij Jan Bonhomme (91 j.) in Houthalen. Ook Fonske werd begin augustus 1914 in Luik gevangen genomen. De eerste krijgsgevangenen trokken in groepen van 200 à 300 man te voet en onder strenge bewaking tot aan de grens. Vandaar gingen ze via Eupen naar Wanne, waar ze enkele dagen in een soort kazerne verbleven. Vervolgens trokken ze verder naar Münster. Daar logeerden ze een paar weken in tenten. Van Münster werden ze naar het krijgsgevangenenkamp van Soltau overgebracht.

Adres : Schepers Alfons / 10e Ligne / barak 1 / N° m. 52373 / Lichtenhorst / Post Rodewald / Kreis Neuhaus an der Oste.

Toen Jan Bonhomme bij een Duitse boer mocht gaan werken, kreeg Fons de pakjes die voor Jan naar het kamp werden gestuurd.

7. VAESEN, JOSEPH LAURENTIUS

= Zjef vant Wiefke

Krijgsgevangene

Zoon van Wilhelmus Vaesen
 Maria Helena Vanerum

°Meeuwen 16 maart 1889 +Waterschei 23 juni 1973

X Maria Josephina Clementina Wagemans (Kortessem)

Joseph Vaesen, in de volksmond "Zjef vant Wiefke" genoemd, was het jongste kind van Wilhelmus Vaesen en Maria Helena Vanerum, die in Meeuwen op 6 april 1875 gehuwd waren. Het gezin Vaesen-Vanerum woonde rond 1880 op het gehucht Hensem in een huis dat "Langen Iek" genoemd werd. Willem Vaesen overleed in Meeuwen op 31 december 1890. Zijn vrouw Helena Vanerum bleef als weduwe achter met 5 kinderen, die in de volksmond "van Willems Weefke" en later kortweg "vant Wiefke" werden genoemd.

Vóór Jef op 27 augustus 1908 als vrijwilliger dienst nam in het Belgische leger (Artillerie), had hij - zoals zijn broer Rik - in Duitsland gewerkt. Jef bleef bij het leger tot na de Eerste Wereldoorlog. In 1910 werd hij "brigadier" en op 26 augustus 1911 tekende hij opnieuw voor 2 jaar actieve dienst. Hij kreeg zijn opleiding in het fort van Pontisse en bracht het tot "chef de pièce".

Van 9 juni 1913 tot 1 april 1914 kreeg hij onbepaald verlof. Hij verbleef eerst korte tijd in Tremelo, daarna (van 28.06.1913 tot 25.08.1913) in Meeuwen, en vertrok toen naar Luik. Op 25 mei 1914 verliet hij Luik en ging naar Spa. Drie maanden later keerde hij weer met onbepaald verlof naar Meeuwen, maar dat duurde niet lang, want de Duitsers beslisten er anders over. Op de eerste bladzijde van zijn "mobilisatie-zakboekje" staat te lezen dat hij in geval van mobilisatie naar het fort van Pontisse zou gezonden worden. Over de omstandigheden waarin hij in Spa (?) krijgsgevangen genomen werd weten we niets. We weten wel de plaats of één der plaatsen waar hij als krijgsgevangene in Duitsland heeft verbleven: Baracke 12 Lager 2 Lichtenhorst, Post Rodewald.

Na zijn krijgsgevangenschap vond hij werk als "garde" op de mijn van Winterslag. Op 2 maart 1922 trouwde hij en vertrok met zijn vrouw per trein naar Roemenië, waar men, naar het heette, petroleum gevonden had. Roemenië werd evenwel geen "land van belofte" en een jaar later stond het jonge echtpaar in Parijs. Jef, die in Luik Frans geleerd had, kocht een Parijse krant en las de werkaanbiedingen. Veel keuze en tijd was er niet. Terwijl Jef voorlopig wat onstandvastig werk verrichtte, o.a. als molenaarsknecht, probeerde zijn vrouw wat geld te verdienen als schoonmaakster.

Na enige tijd vonden beiden een goedbetaalde betrekking in een Parijs hotel: hij als "garçon d'hotel" en zij als "femme de chambre". De naam van het hotel was "Hotel Francia".

Toen ze negen jaar getrouwd waren keerde zijn vrouw voor zes weken naar Meeuwen terug, om er te bevallen van Marie Rose, hun enig kind.

In 1935, na twaalf jaar Hotel Francia, verhuisde het gezin naar een kasteel in Vesinet, waar Jef "gardien" werd.

Ondertussen hadden Jef en zijn vrouw een zekere welstand bereikt, zodat ze eraan dachten naar België terug te keren. En dat gebeurde ook. Rond 1937 huurden zij in Hasselt aan de Luikersteenweg een café met de veelbelovende naam "Lusthof". Doch de zaken verliepen slecht. Het café bleek slecht beklant te zijn en de huur was veel te hoog. De welverdiende Parijse spaarcenten geraakten op en Jef besloot terug aan de slag te gaan. Hij werd nachtwaker aan het Kanaal in Hasselt. Na het onvermijdelijk faillissement huurden zij een klein huisje aan de Luikersteenweg, naast het casino.

In 1941 werd Jef telefonist op de mijn in Zwartberg. Daarom trok hij naar Zwartberg. Ze woonden er in een huis van de mijn.

Jef werkte als telefonist op de mijn tot 1957. Toen kocht hij een huis in Waterschei, waar hij voor de rest van zijn leven rust vond.

9. HILVEN, WILHELMUS

= Hem vanne Sjriejer

Krijgsgevangene.

Zoon van Jan Hubert Hilven
Guilielmina Moors•Meeuwen 27 september 1888
+Tessenderlo 7 mei 1964

X Rosa Janssen (Gruitrode)

Adresse exacte de l'expéditeur :

Nom et prénom: *Wilhelm Guillelmoors*
 Kriegsgefangenenlager 2, Münster i. W., (Allemagne)
 Block *2* Chambre *17*
 Corvée Nr. *29* *Duitschland*

Nog voor de Eerste Wereldoorlog begon, was Hem in Meeuwen en omstreken al een bekende figuur, geducht om zijn uitzonderlijke lichaamskracht.

Zijn vader, Jan Hilven, was kleermaker-herbergier in de "Glazen Kast" in het Dorp. Dit was niet zijn eerste verblijfplaats. Voordien woonde Jan met zijn vrouw achtereenvolgens op het gehucht Gestel en in het huis bij de windmolen op het gehucht Vliegeneinde.

Toen Hem 18 jaar was, moest hij naar het leger. Hij was eerst ordonnans bij een officier en later kok. Bij de bezetting van de forten van Luik werd Hem door brandbommen in het aangezicht verbrand en door de Duitsers krijgsgevangen genomen.

Hem is de enige krijgsgevangene van Meeuwen die het waagde en erin slaagde het krijgsgevangenenkamp te ontvluchten. Zodoende stond hij nog voor het einde van de oorlog terug in Meeuwen. Hij leefde nog enkele weken ondergedoken om dan volop van zijn vrijheid te genieten.

Het relaas van zijn belevenissen in het kamp van Münster (Kohlenwerke Gilsenkirche) en zijn ontsnapping, kunt U vanaf nu lezen in dit tijdschrift.

Kriegsgefangenenlager 2, Münster i. W., (Allemagne)

Münster den 22-02-17
 Geachtw. Heer Burgemeester
 Uw staat mijner beste gezondheid hoopende
 want, in alle het rechte hant ik juist mee haakt
 van den 31-8-17 te vertrekken alwaar dat ik een
 dat zij heb voor uwe paradijsen noch wat over
 zelf nu den andere maand den 10. Octo ber tal ik 30 mnd
 afhande voor uwe maecte die zij voor mij gedaan hebt
 zoo doet uwe beste voor mij. Alred. uit alles betelken tot
 spoedlij onmogelijk niets bij ons leggen of ontflang teken
 mijn beste Grootmoeder uw onderdanige Dienaar
J. Hilven

8. GEERTS, CAROLUS= *Sjarelke van (Se)Bastepol*

Krijgsgevangene.

Zoon van Ludovicus Geerts

Maria Vanhees

°Hoboken 4 maart 1893

+Meeuwen 29 april 1944

X Maria Catharina Beertens

Sjarel Geerts werd in Hoboken geboren. Hoe kwam hij in Meeuwen terecht en waarom? Zijn moeder, Maria Vanhees, woonde voor haar huwelijk op "Sebastopol". Daar woonden toen twee gezinnen : Andreas Keunen X 1. Petronella Camps

2. J. Maria Colpin

J. Michael Vanhees X A. Cath. Keunen

Andreas Keunen en zijn zuster Catharina Keunen werden in Bocholt geboren. Maria Vanhees trouwde met Ludovicus Keunen en trok naar de provincie Antwerpen. Vermoedelijk zijn beiden vroeg gestorven, zodat de kinderen bij familieleden werden geplaatst. Zo belandde Sjarelke in Meeuwen bij zijn oom Cornelius Vanhees alias "Niël van Bastepol".

Sjarelke trouwde met Catharina Beertens (°Houthalen 22 augustus 1887 +Meeuwen 3 maart 1942) van "Kaolik" (= Kwalaak).

Hij was nog maar pas getrouwd toen hij "binnen" moest. Tijdens zijn krijgsgevangenschap verbleef hij o.a. in barak 8 (nr. 347) / Truppenübungsplatz / Mannschafts-Gefangenenlager / Alten Grabau.

Oudere Meeuwenaars herinneren zich nog dat Sjarelke (en Rik van Rëinke) geregeld met paard en kar naar Hasselt ging om koopwaar te halen.

Omstreeks 1925 bouwde hij op het Klein Gestel een cementbrikkens huis, dat hij kort daarna verbouwde tot een gezellig en drukbezocht café.

10. VANBAELEN, PETRUS JOANNES= *Zjang van 't Pachterke*

Krijgsgevangene.

Zoon van Jacobus Vanbaelen

Aldegondis Vanderheyden

°Meeuwen 12 november 1891

+Genk 15 februari 1976

X Maria Christina Ruyters (Meeuwen)

Zjang was soldaat van het 11de Linierregiment en hielp de forten van Luik verdedigen. Daarbij werd hij aan één van zijn hielen gewond en door de Duitsers krijgsgevangen genomen. Hij verbleef enige tijd in het ziekenhuis in Luik.

Eén van de plaatsen in Duitsland waar hij verbleef was : Gruppe 8 / Baracke 4/2 Parchim / (Mecklenburg). Dat was in 1915.

11. THAENS, HUBERTUS= *Bert van Frieke*

Krijgsgevangene.

Zoon van Godefridus Thaens

Margarita Vanbaelen

°Meeuwen 10 juli 1891

+Rekem 24 april 1970

Samen met enkele andere Meeuwenaars werd hij in Luik krijgsgevangen genomen en naar het kamp van Soltau gevoerd.

In de reeds eerder geciteerde adressenlijst van E.H. Claes, pastoor van Meeuwen, vonden we nog een ander adres : Thaens Hubert / 11de Ligne 1/2 / Baracke 2/ Bohnte / Bezirk Osnabrück.

12. PAREDIS, MAXIMILIAAN

= Max Paredis

Politieke gevangene

° Meeuwen 3 juni 1889

+ Gruitrode 14 maart 1978

X Maria Barbara Dimphina Truyen (Wijshagen)

Max werd op 16.5.16 vanuit Bree via Hasselt naar Luik gevoerd wegens het smokkelen van brieven naar Holland. Daarvoor werd hij ter dood veroordeeld. Door een genadeverzoek van een Duits advocaat werd de straf omgezet in levenslange dwangarbeid. Hij was 30 maanden celgevangene in Rheinbach bij Bonn en in Kassel. In Kassel heerste hongersnood en ellende. Een groot aantal gevangenen stierf, deels door ontoereikende en slechte voeding, deels omdat er ook oudere mensen bij waren.

Op het einde van de oorlog brachten de rodekruisrantsoenen uit Zwitserland enig soelaas.

Na de oorlog werd Max in Bree triomfantelijk ingehaald met paard en koets. In 1921 werd hij benoemd tot technisch beambte van Waters en Bossen voor de regio Gruitrode, Opitter en Neerglabbeek.

In "Het Belang van Limburg" van vrijdag 13 mei 1977 werd een uitgebreid artikel aan hem gewijd.

13. VERDONCK, JOANNES LEONARDUS

= Zjang van Mùn

Politieke Gevangene

Zoon van Joannes Arnoldus Verdonck

Maria Elisabeth Reyners

° Meeuwen 14 januari 1894

+ Meeuwen 9 maart 1953

X Jacoba Aldegonda Luyten (Meeuwen)

"Zjang" was politieke gevangene van maart 1916 tot november 1918 (wapenstilstand). Hij werd naar Hasselt gevoerd en veroordeeld wegens het smokkelen van brieven. Aanvankelijk was hij ter dood veroordeeld, doch deze straf werd omgezet in 10 jaar tuchthuis en later gereduceerd tot 3 jaar gevangenis. Tot augustus 1916 verbleef hij in de gevangenis in Hasselt. Van Hasselt werd hij naar Rheinbach bij Bonn overgebracht, waar hij celgevangene was. Dat duurde tot 17 oktober 1917. Van Rheinbach werd hij naar Sedan (Frankrijk) overgebracht, om er in de oorlogsindustrie te werken. Bij gebrek aan eten en als gevolg van mishandeling geraakte hij ondervoed en ziek, zodat hij van januari tot maart 1918 diende verzorgd te worden in het hospitaal. Van Sedan werd hij terug overgebracht naar Rheinbach tot november 1918.

UIT HET LEVEN VAN HEM VANNE SJRIEJER

Zo gingen de jaren vóór de Eerste Wereldoorlog voorbij. Veel van zijn vrienden moesten in Duitsland gaan werken, omdat ze hier geen werk konden vinden. De mijnen waren nog lang niet op grote produktie afgestemd, het was nog maar een begin.

VOOR GOD EN VADERLAND ...

Toen kwam de grote oorlog. Het Duitse leger viel ons land aan. Gieliejom bood zich aan als vrijwilliger, want vaderlandsliefde was toen nog geen ijdel woord. Hij was een echte Belg, met hart en ziel bereid om voor zijn land te sterven.

Gieliejom moest naar Luik, de forten helpen verdedigen. Met 25 begaven ze zich op weg. In Luik ontmoette hij zijn vriend Stan. Stan was officier en voerde het bevel. Ze moesten proberen stand te houden. Er werd hevig gevochten. Verschillende van zijn kameraden sneuvelden. Het deed Gieliejom steeds pijn als hij daarover vertelde. Hier groeide bij hem langzaam iets dat sterker werd dan hemzelf, een grote haat voor alles wat Duits was. Hij heeft het de Duitsers nooit kunnen vergeven, en zeker nooit vergeten.

Zeven of acht dagen had de Belgische weerstand geduurd. Maar, tegen de "dikke berta's" was niets bestand. De koepel van het fort werd boven hun hoofden weggeschoten en tot overmaat van ramp viel er nog een projectiel in de munitiekamer. Gelukkig ontplofte ze niet.

Ze konden met 13 à 14 uit het fort ontsnappen. Toen ze er éénmaal uit waren zagen ze zoiets als een vrachtwagen staan.

De officier Stan vroeg: "Wie kan er autorijden?". Niemand antwoordde. In die tijd konden nog maar weinig mensen een auto besturen.

"Wel," zei Stan, "dan zal ik maar rijden. Vlug erop, jongens. Laten we hem smeren, want "der Fritz" is in aantocht. Hij weet zeker dat het fort eraan is."

De vrachtwagen reed kriskras over de weg, want autorijden kon Stan eigenlijk niet. Alles verliep nog tamelijk goed, tot er op zeker moment een groep soldaten op de smalle weg marcheerde. Het was alsof de duivel ermee gemoeid was. Want juist toen ze de soldaten waren voorbijgestoken, verscheen er een scherpe bocht, die ze moesten nemen. Doch dat ging niet meer. Stan stampte en trok aan de remmen. Het gevolg was dat het "ding" omkantelde en zij allen een vijftal meter lager terecht kwamen. Gelukkig waren ze ongedeerd. Buiten wat schrammen en builen waren ze er nog goed vanaf gekomen.

Van verderrijden was er geen sprake meer. Het voertuig was te erg toegetakeld; het weigerde alle dienst. Dus maar te voet naar het front. Lang hoefden ze daar niet op te wachten. Vanuit een oud gebouw werden ze onder vuur genomen. Eén van de vluchtelingen loste het probleem op door zijn faam als scherpschutter kracht bij te zetten. Dit was hun eerste afrekening met de zo gehate vijand.

Moedig trokken ze verder. De Duitse druk werd zo ontzettend hevig en de overmacht zo groot, dat ze al vlug begrepen dat ze in de eerste gevechtlijn waren verzeild geraakt.

"Jongens," zei de officier "laat ons strijden en geen voet wijken. Zolang we munitie hebben en er leven is, doen we verder." En dat deden ze.

Ze vochten 12 uren dapper door. Er sneuvelden jongens en velen werden erg gewond. Ze leden honger en dorst. Toen raakte de munitie op en ze waren diep

ontmoedigd. De vijand bestormde hen met een zo onstuitbare kracht dat ze zich willens nillens moesten overgeven.

Gieliejom vond dit een zeer grote vernedering.

FORWÄRTS, FORWÄRTS, SCHWEINEN

Zo werden Gieliejom en zijn vrienden krijgsgevangen genomen. Ze werden geschopt en geslagen. De nachtelijke tocht naar Hannover was begonnen. De reis van Luik naar Hannover moest helemaal te voet afgelegd worden. Dag en nacht stapten ze. Hun voeten waren bedekt met blaren, om van de ontzettende dorst en honger niet te spreken.

Stan, de officier, zei steeds : "Als ge kunt, smeer hem dan, want winnen doen ze de oorlog toch niet tegen Frankrijk, Engeland en desnoods Amerika. Fritz kan deze machten niet verslaan. Maar lukt het niet, heb dan moed. We blijven samen, wat er ook gebeurt."

Zo marcheerden ze als misdadigers door de Duitse steden. In enkele van deze steden gooiden de mensen met stenen en slijk naar hen. Sommigen gewaagden het zelfs de mannen in het gezicht te spuwen. Ze vergaten natuurlijk dat onze jongens niets meer en niets minder dan hun eigen vaderland verdedigd hadden.

's Nachts sliepen ze in tenten. Hoe korter ze bij Hannover kwamen, hoe kouder het werd, want het vroom er. Daarbij werden ze nog geplaagd door die vervloekte honger, die maar niet wilde wijken.

Onderweg kregen ze het gezelschap van een groep Fransen, ook krijgsgevangenen. Eén van hen werd al onmiddellijk doodgeslagen, omdat hij naar een karretje met bieten gelopen was. Iedereen in de kolonne was door het voorval erg aangegrepen. Maar wat konden ze doen ? Niets, totaal niets. Velen liepen nu kreupel van vermoeidheid en blaren aan hun voeten. Hier en daar moesten er gesteund worden, want achterblijven betekende de dood. Sommige jongens werden door hun kameraden letterlijk voortgesleept. Gieliejom had een goede vriend gekregen in een zekere Vandamme.

Nadat ze een dag of zes gemarcheerd hadden, kwamen ze in een voorstad van Hannover aan. Daar mochten ze rusten, nadat ze wat gegeten hadden. Het eten, indien het de naam waardig was, bestond uit water met koolrapen en een korst brood. In dit stadje bleven ze enkele dagen tot ze min of meer hersteld waren. Velen waren van het eten ziek geworden. Ze waren ook in geen dagen meer geschooren of gewassen.

't Was alsmaar : "Forwärts, forwärts, Schweinen !"

Gieliejom zei daarom altijd : "Duits is de afschuwelijkste taal die er bestaat. Als je ze hoort spreken zijn het net dieren."

Deze groep jonge mannen, die daar weerloos werden voortgedreven naar een kamp, dat nergens een vergelijking kon vinden, wisten niet eens hoe vreselijk het zou worden. Ze hadden er geen idee van, welke pijn en ellende, zowel fysisch als psychisch, ze nog te verduren zouden krijgen. Eén ding wisten ze nu al : om vol te houden moesten ze elkaar steunen. Ieder voor zich zou niet gaan. In hun geval moesten ze solidair zijn.

's Morgens om 5 uur werden ze opgeschreeuwd. Ze kregen wat koffie en een stuk brood en gingen verder naar Hannover. Vijf à tien jongens konden niet meer mee. Ze bleven achter en wat er van hen geworden is, weet niemand. Ze zijn ook nooit bij de anderen in het kamp gekomen. Ze waren van dezelfde compagnie. Misschien zijn ze in een hospitaal terechtgekomen.

STALAG - BARACKE 12

Rond 6 uur 's avonds zagen ze in de verte de wachttorenen van het kamp en de helverlichte barakken, omspannen met hoge prikkeldraad. Dus, daar zou het zijn. Hoeveel barakken er stonden konden ze niet zien. Daarvoor was het te donker. Wat ze ook niet konden weten is, dat er al zo'n 4000 Russische krijgsgevangenen gehuisvest waren. Naarmate ze dichterbij kwamen konden ze meer onderscheiden.

Gieliejom liet de moed in de schoenen zakken bij het zien van dit alles. Een mateloze wanhoop en onmacht maakten zich van hem meester, zo zeer zelfs dat hij begon te schreien. Hij was zo gewend aan de bossen en de uitgestrekte Kempische heide. En nu dit. Hij wist dat hij zich zou voelen als een vogel in een kooi. En daarom zei hij tot zichzelf: "Had ik die Duitse wacht toch maar de nek omgedraaid. Hij liep slechts twee stappen van mij vandaan."

Maar Stan had hem bij zijn mouw gegrepen en gezegd: "Niet doen, Gieliejom, daar wachten ze op om ons neer te knallen."

Gieliejom zag nu dat hij niet de enige was die liep te wenen. Hij herpakte zich. Hij veegde de tranen met zijn arm weg en met opgeheven hoofd stapte hij door de poort het kamp binnen. Daar werden ze op gejuich van de Russen onthaald. Die hadden kennelijk nog geen Fransen of Belgen gezien. Ze waren zo blij gezelschap te krijgen. De barakken van de Russen waren nog eens afzonderlijk met elektrische prikkeldraad afgemaakt.

Zonder halt te houden werden ze naar de laatste barakken gebracht.

Eerst was er "appèl". Iedereen moest zijn naam zeggen en kreeg een nummer. Vervolgens moesten ze zich ontkleden en werd hun een soort gevangenisplunje toebedeeld. Hun bezittingen moesten ze afstaan. Toen konden ze naar de hun toegewezen barakken gaan. Gieliejom ging naar barak 12. Vóór hen waren er al andere bewoners geweest, want er was in de wanden gekrast. Zo te zien waren het Russen geweest. Gieliejom kreeg een "bed" in het midden van de barak. Juist onder hem lag zijn vriend Vandamme. Stan, de officier, kreeg een plaats vooraan. Er werd nogmaals "appèl" gehouden, en toen konden ze aanschuiven voor brood en soep.

Gieliejom was zeer moe en had geen honger. Hij voelde evenwel dat, als hij niet toegaf, ook hij ziek zou worden. Dat mocht zeker niet gebeuren, want hij wilde als dit voorbij was, of eerder misschien, naar huis terugkeren.

Sigaretten hadden ze niet meer, die waren hen afgenomen. Het was zeer koud en ze moesten het stellen met één deken.

Rond 9 uur moesten ze stil zijn. De bewaker deed zijn ronde om te kijken of alles in orde was.

Zo begon de eerste nacht in Stalag, barak 12, diep in Hannover.

VAN DE STEENGROEVE ...

De volgende morgen om 5 uur moesten de vermoeide jongens weer op het "appèl" zijn. Daar werden ze in groven en tengeren ingedeeld en aan het werk gezet. Gieliejom moest naar een steengroeve. Vandamme en Stan ondergingen hetzelfde lot. Het werk was onmenselijk zwaar.

's Middags kregen ze wel wat meer brood en een stuk worst, maar niet voldoende om zulk zwaar werk te doen. Vandaar dat er velen uitgeput neervielen. De eerste dag werkten ze 9 uren, dan werden ze afgelost door de Fransen. De Russen

kregen ze niet te zien, die werkten elders, althans de eerste maanden.

Toen ze eenmaal aan het ritme gewoon waren, werden er minder ziek. Het ergste van alles was de koude. Aangezien ze daar niet voor gekleed waren, moesten ze wel werken.

Zo ging dus de eerste winter voorbij. Ze kregen toch al van tijd tot tijd wat nieuws van huis en het Rode Kruis stuurde nu en dan een pakje. Dat gaf moed.

Van het oorlogsgebeuren wisten ze niets af. Het was steeds maar werken, op een korst brood en rapensoep.

En de tweede winter zou nog heel wat erger worden.

Toen de eerste sneeuw viel, waren er al veel zieken. Ze waren te weinig gekleed, en in door en door koude barakken was één deken zeker veel te weinig.

Op zekere nacht, toen het zo bitter koud was, was er alarm. De Belgen, de Fransen, de Russen, iedereen moest naar buiten en nog wel onmiddellijk. Barrevoets als ze waren, moesten ze de sneeuw in onder de zoeklichten van de wachttorens. De lichten flitsten langs de barakken en de omheining. Opeens werden de zoeklichten op een vast punt gericht, waar Gieliejom duidelijk een opening in de omheining kon zien. Toen begonnen de Duitsers te vuren en ze zagen 3 à 4 schimmen neerstorten. De Duitsers renden er heen en sleepten de lichamen binnen. Ze werden tussen de barakken gelegd.

Nu konden de andere gevangenen vaststellen dat drie Russen en één Fransman hun ontvluchtingspoging met de dood bekocht hadden. Alsof dit nog niet genoeg was, werden vervolgens drie Russen en drie Fransen uit de rijen gepikt. Ze moesten voor 24 uur "aan de paal".

De gevangenen wisten wat dat betekende; opgehangen aan de handen en volledig naakt moesten de gestraften het maar 24 uur zien uit te houden. De temperatuur lag zeker 20 graden onder nul. De blok die ze eerst onder hun voeten hadden, werd weggestampt. Daar hingen ze dan. Geen enkele overleefde de kwelling, 's morgens waren ze doodgevroren. Dat was niet de enige straf, de anderen kregen ook nog minder eten en langere werktijden. Zoiets werkte natuurlijk op het humeur van de gevangenen. Op zekere dag werd een Belg zo razend kwaad dat hij bij de soepbedeling een Duitser met de gamel op het hoofd sloeg en de soepketel omduwde. Toen werd hij neergeslagen en weggesleept. Ze hebben hem nooit meer teruggezien.

Ofschoon er toen van brood en soep krijgen geen sprake meer was, keurde geen enkele van de jongens de daad van de Belg af. Ze waren solidair. Dan maar werken zonder eten. Diezelfde namiddag waren ze allemaal opstandig in de steengroeve. Er moesten zware stenen versjouwd worden. De bewaker die een wreed mens was, heeft zijn harteloosheid die namiddag met zijn leven moeten bekopen. Het gebeurde als volgt: met drieën trokken ze een wagentje met stenen. De Duitser stond aan de rand van de groeve. Eén van de mannen gaf hem een duw en hij viel. Ogenblikkelijk kantelden ze het wagentje zodat de zware stenen boven op de bewaker terecht kwamen. Hij was op slag dood. De andere bewakers kwamen toegelopen, maar zij hadden niets gezien. De gevangenen werden bijeengebracht en hardhandig ondervraagd. Doch niemand wist iets.

... NAAR DE MIJNEN

Vanaf die dag werden de Belgen van barak 12 als zeer gevaarlijk beschouwd. Dezelfde avond werden ze in barak 13 ondergebracht, met meer bewaking. Er volgden ook langere werkdagen. Ze kregen nog 4 uur nachtrust en werden nu en dan ook nog opgeroepen voor "appèl".

Gieliejom, Stan en Vandamme behoorden tot deze groep. Ze zaten er zo een drietal weken toen ze gezelschap kregen van 2 Fransen en 5 Russen. Ze waren nu met ongeveer 300. Het werk in de steengroeve was voor hen afgelopen omdat ze te gevaarlijk waren om nog met de anderen om te gaan. De Duitsers vertrouwden hem niet meer.

Ze moesten nu naar de mijnen. Ze bleven telkens twee dagen na elkaar in de mijn. Daar leden ze tenminste geen kou en hard werken moesten ze toch. De Russen hielden zich afzijdig van de anderen en waren bijzonder agressief. De Belgen en de Fransen vertrouwden hun lotgenoten de Russen niet. Ze verklikten voor een dubbel rantsoen. Toen enkele Fransen een ontsnappingspoging beraamden, kwamen de Duitsers 's nachts in de barak en ontdekten alles. Vier Fransen werden weggehaald en zijn nooit meer teruggekeerd. De andere gevangenen kregen de zekerheid over de verklikking, toen ze zagen dat de Russen sigaren kregen en zij niet. De Russen hadden ook altijd meer brood. En de Duitsers bleven op de hoogte. Ze wisten of er te weinig of niet gewerkt werd. En dan werd er natuurlijk ferm gestraft.

Op een dag sloeg het noodlot toe. De Russen hadden genoeg getergd en verraden. In de galerij waar ze werkten stortte een hoop stenen naar beneden. Ze werden allemaal erdoor bedolven en waren op slag dood. Een Duitse bewaker zei: "Die zwijnen zijn dood. Het waren allemaal verraders. Zo is het beter."

Maar de ellende was nog niet geleden. Ze wisten immers nog niet dat de oorlog nog 2 volle jaren zou duren. Ze werden onmenselijk behandeld en waren haast verhongerd. De meesten van hen wogen nog slechts 50 tot 55 kg.

BEZOEK VAN HET RODE KRUIS

De winter ging weer voorbij en het derde voorjaar kondigde zich aan. Op zekere dag, de barakken waren schoongemaakt en ze hadden allen zuivere kleren aan, moesten ze op "appel" verschijnen. Het was rond 10 uur in de voormiddag. Er kwamen enkele heren op bezoek. Die gingen in de barakken en kwamen onmiddellijk weer buiten. Ze kwamen eens tot bij de eerste rij gevangenen en vertrokken weer. Het was een controlecommissie van het Rode Kruis. De heren van het Rode Kruis hadden geen woord met de gevangenen gewisseld. Hadden de gevangenen hun kleren eens losgeknoopt, dan hadden die heren kunnen zien wat een hoop ellende er onder die kleren stak, hoe het ongedierte over hun huid kroop, hoe hun ruggen vol striemen zaten van de slagen, hoe weinig voedsel ze maar kregen, hoe zwaar het werk was, en dan zouden ze niet zo vlug en tevreden naar huis zijn gegaan.

Het Rode Kruis kwam en ging en er veranderde niets, behalve dat de gevangenen na het bezoek weer hun oude kleren moesten aantrekken en terug aan het werk konden.

De Duitsers begonnen toen haast hysterisch te lachen en ze zegden: "Jullie dachten zeker dat ze jullie kwamen bevrijden, drekkige luizen! Vlug aan het werk! We hebben het Rode Kruis weer eens beet gehad! Jullie moeten voor ons werken. Duitsland moet groot worden, altijd groter."

Gieliejom en de anderen wisten van de toestand aan het front niets af. Op een avond hoorden zij in de kantien van de bewakers een hels lawaai. Er werd met stoelen en flessen gesmeten. Er was een hevige ruzie ontstaan tussen voor- en tegenstanders van "der Kaiser" en uit die woordenwisseling konden de gevangenen opmaken dat het aan het front niet zo goed ging voor de Duitsers. 's Anderendaags waren de bewakers wrokkig. De arbeid in de mijn moest steeds sneller gaan en er moesten meer kolen komen. De jongens werden zo afgejakkerd en geraakt ten zo overwerkt dat het niet anders kon of er moesten zieken van komen. Maar voor ziek zijn was er geen tijd. Ziek zijn was sterven. Dat wisten ze reeds

lang en daarom werden de zieken meegesleept naar de mijn. Hun kameraden die nog overeind bleven, probeerden dubbel te werken. Dit had alleen maar voor gevolg dat er zieken bijkwamen. Zo zaten ze in een straatje zonder einde.

AFSCHEID VAN EEN GOEDE VRIEND

Het weer werd al wat beter, maar 's nachts vroer het nog. Gieliejom's vriend Vandamme was al een paar dagen ziek, maar ze hadden hem toch mee naar de mijn genomen. De vierde dag, een vrijdag, had hij de hele dag gekreund. 's Nachts kon hij niet slapen en had hoge koorts. 's Morgens om vijf uur stond hij niet meer op voor het appel. Gieliejom hielp hem uit bed, maar dat mocht niet. Vandamme stond toch een tijdje recht, steunend op Gieliejom's schouder. Een bewaker sloeg Gieliejom met de hand in het gezicht. Vandamme moest terug in zijn lazaret kruipen en werd er toen weer uitgeroepen. Weer wilde Gieliejom hem helpen, maar hij kreeg een slag van de matrak. "Die Duitser had ik moeten dichtplooiën, de lafaard." zei Gieliejom later.

De bewaker schreeuwde dat Vandamme moest opstaan. Hij wilde wel, maar kon niet. De Duitser nam zijn revolver en schoot rakelings langs het hoofd van de zieke Vandamme. Andere bewakers moedigden de lafaard aan, en toen schoot hij vier kogels in het lichaam van Vandamme. De jongeman gaf geen enkel teken van leven meer.

Gieliejom zag hoe zijn vriend werd afgemaakt en kon zijn woede nu niet meer bedwingen. Hij sloeg de Duitser die Vandamme had doodgeschoten met het hoofd tegen de grond en bleef slaan tot de andere bewakers hem van hun collega aftrrokken. Er kwam een Duits officier en Gieliejom werd weggeleid. Er stond hem een verschrikkelijke straf te wachten.

(wordt voortgezet)

Philomena Hilven
alias Miena van Hem

KORTE BERICHTEN

1. LIED VAN MEEUWEN

Het zogenaamde Lied van Meeuwen, dat wij in ons vorig nummer publiceerden, klonk vele mensen nog zo vertrouwd in de oren, dat wij niet lang hebben moeten wachten op antwoord op onze vragen.

Het lied wordt gezongen op de wijze van het Christus-Koning lied met als refrain : Ere aan God, eer aan zijn kruis, leve Jezus, leve zijn kruis.

Naar men ons heeft verzekerd, werd dit lied op een avond rond 1920 geschreven door een "kramer" die met stoffen rondging en die bij Cliémpjes op de Broekkant overnachtte.

In het lied zat ook een vreemde vogel, nl. bokiet, die niemand heeft kunnen identificeren.

2. FAMILIE MUSSEN

De afstammelingen van de familie Mussen waarover sprake was in ons artikel over de verdwenen windmolen van Meeuwen, moeten hun verdere voorouders elders gaan zoeken.

Arnoldus Mussen, die in 1762 op Vliegeneinde woonde, was afkomstig van Vlijtingen. Op 30 augustus 1745 huwde hij in Meeuwen met Christina Reynders. Zij kregen 3 kinderen : Lambertus (°M.20 juni 1748), Simon (°M.20 april 1752) en Joannes (°M.3 juni 1754).

Na het overlijden van Christina Reynders trouwde Arnoldus Mussen nog tweemaal : op 2 februari 1780 met Mechtildis Layen (weduwe) van Meeuwen en op 9 oktober 1786 met Helena Moors (weduwe) van Dilsen.

3. INWONERSLIJST 1762

De volkstelling in Meeuwen anno 1762 (zie vorige nummers) is, zoals gezegd, tamelijk betrouwbaar. Doch voor degenen die met familiegeschiedenis bezig zijn, moeten wij erop wijzen dat de opgegeven leeftijden en de schrijfwijze van de familienamen niet altijd overeenstemmen met de gegevens van de parochieregisters. De lijst is, afgezien van hier en daar een mogelijke vergissing bij het overtypen, een getrouwe kopie van de originele inwonerslijst zoals wij die hebben gevonden.

4. TOMBOLA

Ter gelegenheid van onze tentoonstelling eind vorig jaar was er een tombola. Eén prijs werd tot op heden niet afgehaald.

De winnaar van de "vliegenvangerstolp", nummer 242 (geel) kan zijn prijs komen afhalen bij Jef Kerfs, Gruitroderbaan 30 in Meeuwen.

5. ARCHEOLOGIE

De heer Guido Creemers, student archeologie, behoort sedert enkele maanden tot onze vereniging. Wij zouden het fijn vinden mocht u zich met inlichtingen over recente of vroegere bodemvondsten (munten, scherven, e.d.) bij ploegen of grondwerken, tot hem richten. Hij zal daarover ongetwijfeld een degelijk verslag kunnen schrijven dat later ten bate van iedereen kan gepubliceerd worden.

FAMILIE BOSMANS

SCHEMA 1

Afstammelingen BOSMANS-LEEN

SCHEMA 2

Afstammelingen BOSMANS-STYNAERTS

SCHEMA 3

Afstammelingen BOSMANS-VAN DYCK

° = geboren
+ = overleden

X = gehuwd

M = Meeuwen

G = Gruitrode

W = Wijshagen

E = Ellikom

N = Neerglabbeek

O = Opglabbeek

<u>GEN.</u>	<u>SCHEMA 1</u>	<u>AFSTAMMELINGEN BOSMANS-LEEN</u>			
I	<p><u>BOSMANS MATHIJS</u> X <u>LEEN ELISABETH</u> (alias Nijssen)</p> <p>° M. 1720 ° M. 1685</p> <p>+ M. 1743 + M. 1769</p>				
II	<p>1. <u>MATHEUS</u> X <u>SMEETS MARIA</u></p> <p>° M. 1721 ° M. 1725</p> <p>+ M. 1791 + M. 1792</p>	<p>2. <u>MARIA IDA</u></p> <p>° M. 1723</p> <p>+ M. 1723</p>	<p>3. <u>PETRUS</u></p> <p>° M. 1726</p> <p>+</p>	<p>4. <u>PETRUS JACOBUS</u></p> <p>° M. 1729</p> <p>+ O. 1759</p> <p>Priester</p>	
III	<p>1. <u>CATH. ELISABETH</u></p> <p>° M. 1749</p> <p>+ M. 1839</p> <p>ongehuwd</p>	<p>2. <u>MARIA IDA</u></p> <p>° M. 1750</p> <p>+ M. 1838</p> <p>X Devries Wilhelmus</p>	<p>3. <u>PETRUS JOANNES</u></p> <p>° M. 1752</p> <p>+ M. 1829</p> <p>X STYNAERTS Elisabeth</p>	<p>4. <u>JACOBUS MATHIJS</u></p> <p>° M. 1758</p> <p>+ M. 1829</p> <p>X VAN DIJCK Helena</p>	

↓
zie SCHEMA 2
in aflevering 2

↓
zie SCHEMA 3
in aflevering 3

DE FAMILIE BOSMANS

INLEIDING

Zoals in een vorige aflevering van *DE REENGENOTEN* werd aangekondigd, komt nu de familie Bosmans uitgebreid aan bod.

Vermits maar liefst drie bestuursleden van de Reengenoten éénzelfde stamvader hebben, is het maar een klein beetje aanmatigend om de eigen voorvaderen eens in het zonnetje te zetten en ze voor de ontelbare afstammelingen weer even tot leven te brengen.

Bovendien geeft dit ons de gelegenheid om ook een beetje molengeschiedenis te schrijven. De geschiedenis van de familie Bosmans is voor een deel ook de geschiedenis van de Dorpermolen in Meeuwen.

En tenslotte zullen een aantal van onze lezers in deze familiechroniek verwijzingen naar hun eigen voorzaten vinden.

Over de Bosmansen werden reeds heel wat opzoekingen gedaan.

In het Belang van Limburg van zaterdag 9 en zondag 10 oktober 1982 verscheen in de "Familiechroniek" van Francis Goole en Piet Severeyns nog een bijdrage over de familie Bosmans. Daaruit blijkt dat de familienaam Bosmans wijd verspreid is, niet alleen in onze provincie maar ook daarbuiten.

De naam BOSMANS komt men zowat overal tegen. De oorsprong van de naam is niet moeilijk te achterhalen. Het gaat om een variant op de naam "Van den Bosch" voor iemand die in of aan "het bos" woonde of om een scheldnaam voor een wildeman. Dit laatste is weliswaar niet erg vleidend voor een stamvader, maar hij kan in ons geval roemen op een erg uitgebreid en gevarieerd nageslacht, waarin zowat alles vertegenwoordigd is wat er ooit op 's Heren wegen heeft rondgelopen.

Onze familie Bosmans gaat aldus van die eerste "bosman", die we spijtig genoeg niet hebben teruggevonden, over grote en kleine landbouwers naar een brede waaier van ambten en beroepen tot op heden.

Zo waren er onder het "ancien régime" (d.i. vóór 1789) reeds *burgemeesters* en *schepenen* die tot de familie Bosmans behoorden. Mannen van aanzien dus.

Een *theologant* (d.i. student in de theologie) in de familie kon het blazoen nog meer doen schitteren. Hij ontbreekt ook niet bij de Bosmansen, alhoewel we er eerlijkheidshalve moeten aan toevoegen dat het aantal dat het altaar mocht bedienen gering was.

Een *brouwer* was vroeger in een Kempens dorp een gewichtig man. De brouwer behoorde tot de notabelen van het dorp, omdat hij er meestal warmpjes in zat. Hij had de beste ossen en koeien op stal door de draf die ze kregen, het beste graan, omdat de stal veel mest gaf.

Had een familie het er goed afgebracht in een dorp, dan is er nogal eens een brouwer tussen te vinden. Voor de familie Bosmans van Meeuwen was het een telg van de brouwers Indekeu, die een oogje liet vallen op één van hun dochters.

Maria Catharina Bosmans (zie schema 2) - gehuwd met Arnold Indekeu - mocht in 1859 *de eerste steen leggen van den kelder op de mesthof (1)*.

Ook *molenaars* hoorden bij de achtbare (?) mannen van het dorp. Als in 1768 Simon Devries als nieuwe pachter op de Meeuermolen komt wonen duurt het niet lang of een dochter Bosmans huwt met een telg van de familie Devries (zie schema 1). In 1818 huwt Petrus Jacobus Bosmans met een dochter uit de molenaarsfamilie Groenen die enkele generaties het scheprad van de Berenheidermolen liet draaien (zie schema 3).

De *onderwijzer* van de dorpsschool, tegelijkertijd ook secretaris van de gemeente en de kerkfabriek, was een geacht man. Dat geldt zeker voor Joannes Smeets, die in Meeuwen gedurende 50 jaar onderwijzer was. In 1749 huwde zijn dochter met een telg uit de familie Bosmans (zie schema 1).

Dat de meerderheid van de Bosmansen *grote en kleine boeren* waren is natuurlijk evident. Hoeveel verschil was er uiteindelijk tussen rijk en arm? Een mislukte oogst, brand, tegenslag met vrouw en kinderen e.d. waren in de vorige eeuwen vaak voldoende om de relatieve rijkdom te doen omslaan in totale verarming.

Dichter bij ons en door degenen die nu nog leven wordt de geschiedenis van alle grote en kleine mensen van de familie Bosmans iedere dag verder geschreven.

Wie we in deze eerste bladzijden zeker niet willen vergeten is *Phil Bosmans*, de grote bezieler van de *Bond zonder Naam*. Over hem zullen we het nog hebben in onze volgende aflevering. Hij heeft het gepresteerd om met zijn boek "*Menslief ik hou van je*" een bestseller te schrijven. Daardoor is hij wellicht de bekendste telg uit onze grote familie.

Omdat we met een zeer kroostrijke familie te doen hebben en om het overzicht te vergemakkelijken, hebben we drie schema's gemaakt. De eerste 3 generaties zitten in het eerste schema. Vanaf de 3de generatie volgen we twee afzonderlijke takken.

De eerste grote tak wordt gevormd door de afstammelingen van *Peter Jan Bosmans*, in 1752 gehuwd met *Elisabeth Steijnaerts*.

Hiervan stammen de families Bosmans (Bosmenke van Raoj), Mandervelt en Verheyen af. Ook de brouwersfamilie Indekeu hoort bij hun afstammelingen. Zij komen in de tweede aflevering aan bod.

De tweede grote tak wordt gevormd door de afstammelingen van *Jacobus Mathijs Bosmans*, in 1758 gehuwd met *Helena Van Dijck* (Dieker) van Plockroy. Zij zijn de voorouders van de Bosmans van Meeuwen, Wijshagen (Plockroy), Roermond en verder ook o.a. de families Van Oosterhout en Geerkens. Over deze tak zal het gaan in de derde aflevering, telkens in de Reengenoten.

DEEL I

De droom van iedereen die een familiegeschiedenis wil schrijven bestaat erin ooit de bakermat van het geslacht terug te vinden. In vele gevallen wordt deze droom nooit verwezenlijkt en moet men zich tevreden stellen met gegevens vanaf "de voorlopig oudste met zekerheid gekende stamvader".

De eerste familie Bosmans waarover we te Meeuwen zékere gegevens terugvinden is deze van Mathijs Bosmans, die op 19 juli 1720 te Meeuwen huwde met Elisabeth Leen, alias Nijsen.

A. VOOR 1720

Voor wat de periode vóór 1720 betreft, moeten we ons voorlopig tevreden stellen met gegevens waarvan de samenhang nog moet bewezen worden. Zeker is, dat de familie Bosmans vóór 1720 al sterk vertegenwoordigd was in Gruitrode.

In het oudste parochieregister van Meeuwen (1637-1743) vonden we een zekere Joannes Bosmans "ex Grootroij" die in 1659 in Meeuwen huwde met Catharina Indekeu, waarschijnlijk van Meeuwen. Hun nakomelingen, indien zij die hadden, hebben we in Meeuwen niet kunnen terugvinden.

Pas rond 1700 duiken de Bosmansen in Meeuwen op. Tussen 1637 en 1700 komen ze in de parochieregisters van Meeuwen niet voor als doopheffers (meter en peter), noch als getuigen bij een huwelijk. Ook in het overlijdensregister van die periode hebben we geen enkele Bosmans aangetroffen. Daaruit kunnen we met enige voorzichtigheid alleen maar concluderen dat de Bosmansen in Meeuwen van elders kwamen en waarschijnlijk van Gruitrode.

In een "Register van Alle Rhenten en Incomsten der Pastorijen Gruijtrhaet" (2) van 1660 lezen we :

*"Op Nouwen panden nu Jan Bosmans tot Muijsven van
Onser L.V. Misse 3 1/2 gl.*

*Nota hier in moet Mewis Coenen betaelen - 1 gl. 5 st.
die meer rest Jan Bosmans die dit goet heeft ingewonnen."*

en

*"Peter nu Jan Bosmans van sijn erff tot Muijsven
Reg(en)t(en) der Commanderij haegen ter eenre, de
Beghijne haegen ter andere sijde
gilt Jaerl(ijks) ——— 6 v(aten) rog.(ge)"*

Uit de gichtregisters van Gruitrode weten we ook nog dat Lups (= Philippus) Coenen "stock ende helder" was van "Coenen goet" en "Nouwen goet" beiden op het gehucht "Muijsven" gelegen.

Op 10 juni 1699 werd Bartholomeus Coenen, zoon van Lups Coenen, de nieuwe "stock ende helder" van Coenengoed (3).

Jan Bosmans "den jongen", zoon van Jan Bosmans "den Alden", werd dezelfde dag nieuwe "stock ende helder" van Nouwengoed (4).

Keren we nu terug naar Meeuwen.

Op 2 juli 1698 huwde in Meeuwen Catharina Bosmans met Clementis Nijsen alias Kennen (of Kennis).

Waar en wanneer Catharina Bosmans werd geboren hebben we nog niet achterhaald. Misschien was zij een dochter van Joannes Bosmans van Gruitrode die in 1659 huwde met Cath. Indekeu van Meeuwen. Zij overleed in Meeuwen op 22 oktober 1738. Clementis Nijsen was een zoon van Mathias Nijsen (+ Meeuwen 9 januari 1713) alias Kennen, die op 10 januari 1678 in Meeuwen huwde met Elisabeth Nouwen (+ Meeuwen 10 januari 1697).

Uit het huwelijk van Catharina Bosmans en Clementis Nijsen werden 2 kinderen geboren.

1. Catharina Nijsen °Meeuwen 28 juni 1699
2. Petrus Nijsen °Meeuwen 20 maart 1701

Bij de geboorte van Catharina (°1699) wordt Clementis Nijsen opeens *Clementis In Kuy* genoemd.

Op 6 november 1738 releveert het oudste kind Catharina, Keugoederen na het overlijden van haar moeder Catharina Bosmans (5). Catharina Bosmans was dus in het bezit van Keugoed en Clementis Nijsen trouwde daar in. Clementis Nijsen overleed te Meeuwen op 10 april 1722.

Op 23 november 1701 huwde in Meeuwen Jan Bosmans (broer van Catharina) met Christina Nijsen *alias Kennens* (zuster van Clementis).

Ook van deze Jan Bosmans hebben we de geboorteplaats en geboortedatum niet teruggevonden. Jan Bosmans overleed te Meeuwen op 8 december 1735. Christina Nijsen overleed te Meeuwen op 4 juli 1730.

Kinderen uit dit huwelijk hebben we in het parochieregister niet kunnen vinden.

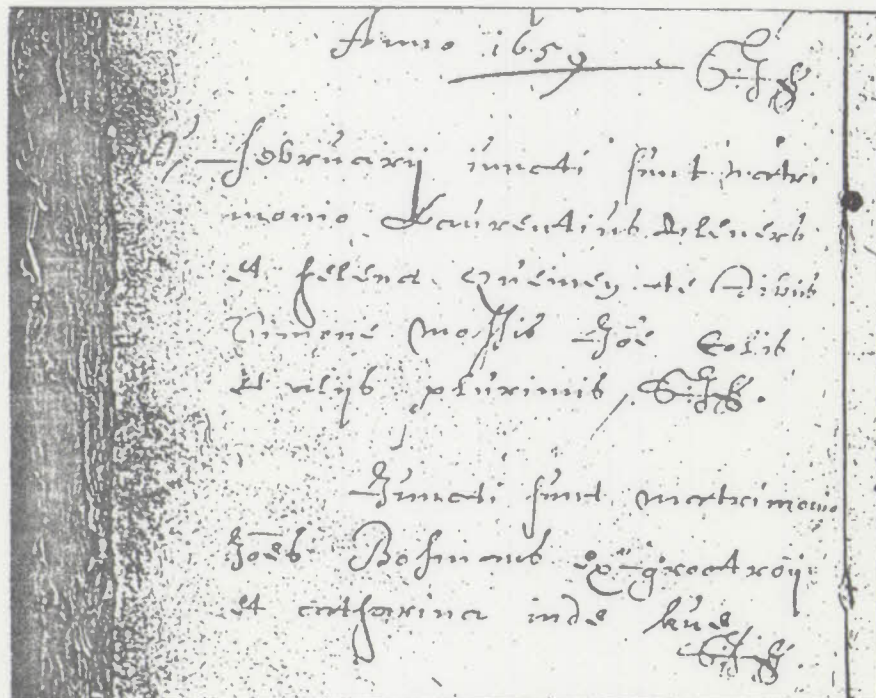
Op 27 maart 1713 releveert J. Bosmans "*als man ende momber sijnder huijsvrouwe Christina Nijsen alias Kennis ende Consoorten*" het Kennensgoed (in het dorp van Meeuwen) na dood van Mathias Nijsen (+ 9 januari 1713) (6). Vanaf dan wordt hij Jan Bosmans *alias Kennen(s)* genoemd. In 1721 was hij "kerkmeester" en in 1725 "burgemeester". Zijn huis werd "*in den Ancker*" genoemd (7).

Jan Bosmans was peter van het eerste kind van Clementis Nijsen-Bosmans en van het tweede kind van Mathijs Bosmans-Leen. Dit laat ons toe te veronderstellen dat Jan en Catharina Bosmans broer en zuster waren van Mathijs Bosmans, onze zekere stamvader.

In de kerk van Meeuwen hangt een prachtige lichtkroon z.g. Vlaamse luster, in messing, met aan de onderkant van de bol de volgende inscriptie :

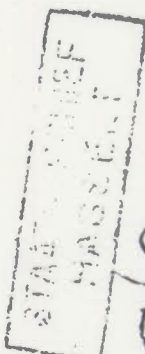
*"Maties Bosman heeft dese kroon in de kercke in Mewen
verert der eren Gots ende de kerck to sirat
S.M.K. A.M.K. Anno 1716 den 4 juli."*

Tot zover de gegevens vóór 1720.

Op hedinghe Jan Bosmans als
man ende Member sijnder
huijsevrone Christina Nijzen als
Kennis ende Consoorten

Hooch Raet op heeden den 27 dagh der Maendt jannuarij
ende 1713: alhier voor Recht comparerende
Henssem Jan Bosmans, ende heeft in qualiteijt
als man ende Member sijnder huijsevrone
Christina Nijzen als kennis als oock
voor sijne mede Consoorten opgehouden
ende gereleveert alle goederen erffven
ende Renthen onder deese justitie
sorterende hem Relevant g(e)g(even) ende
Consoorten naer de doot, ende affleivig
lijt van hunnen vader saliger
Matthijs Nijzen als kennis, gewesene
leeste tochtener aengestorven, ende
diensvolgens is Jan Bosmans voors
soo voor hem als sijne mede Consoorten
die op hedinghe met ban ende vrede
verleent ende is in hoede van de wet
gekeert

Op heeden den 27 dagh der maendt jannuarij 1713: alhier voor Recht comparerende Jan Bosmans, ende heeft in qualiteijt als man ende momber sijnder huijsevrone Christina Nijzen al(ia)s Kennis als oock voor sijne mede consoorten opgehouden ende gereleveert alle goederen erffven ende Renthen onder deese justitie sorte- rende hem Relevant g(e)g(even) naer de doot ende affleivigheijt van hunnen vae- der saliger Matthijs Nijzen al(ia)s kennis gewesene leeste tochtener aengestor- ven, ende diensvolgens is Jan Bosmans voors(chreven) soo voor hem als sijne mede consoorten die op hedinghe met ban ende vrede verleent ende is in hoede van de wet gekeert.

B. VANAF 1720GENERATIE IBOSMANS MATHIAS

X

LEEN ELISABETH alias Nijsen

(Meeuwen 19.07.1720)

Elisabeth Leen (°Meeuwen oktober 1685 en +Meeuwen 9 mei 1769) was de oudste dochter van Mathias Leen en Maria Stynaerts alias Nijsen, die op 30 mei 1685 met elkaar huwden.

Zij had een zuster Aldegondis (°Meeuwen 25 juni 1690) die met Matthias Smeets van Grote Brogel trouwde. Dat huwelijk werd gesloten in Meeuwen op 22 april 1723. Vermoedelijk zijn zij niet in Meeuwen blijven wonen.

Uit het huwelijk van Mathias BOSMANS en Elisabeth LEEN kwamen vier kinderen voort :

1. Matheus °Meeuwen 31 maart 1721
p. (Coesten Henri
m. (Vaesen M.
2. Maria Ida °Meeuwen 18 januari 1723
+Meeuwen 18 januari 1723
p. (Bosmans Joannes
m. (Leurs Helena
3. Petrus °Meeuwen 19 september 1726
p. (Houben Guill.
m. (Nijsen Maria
4. Petrus Jacobus °Meeuwen 30 april 1729
p. (Ivens Hubertus
m. (Schreijen Cath. van Peer

Vermoedelijk bleven alleen de oudste en de jongste zoon in leven. Verdere gegevens zijn alleen te vinden over Mathijs (°1721) en Petrus Jacobus (°1729). Laatstgenoemde staat in de gichtregisters in 1751 vermeld als theologant (8). Later was hij kapelaan te Opglabbeek. Daarover straks iets meer.

19 Julij Juncti sunt Ina trimone
vi Rubri sigilli Matthias
Bosmans et Elisabetha Nijsen
Coram. Jac. Parocho et Testib.
Clemente in de. Ruyje et Adolphe
Nijsen.

HET NIJSENGOED

Op 20 februari 1725 komt Maria Stynaerts alias "Nijsen" (weduwe van Mathias Leen) voor de schepenbank van Meeuwen (9). Zij laat "Nijsen goed" over aan haar twee dochters Elisabeth en Aldegonda Leen.

Elisabeth Stynaerts was in het bezit gekomen van Nysengoed langs haar eerste echtgenoot Hubertus Nijssen. Mathias Leen was haar tweede echtgenoot.

Eveneens op 20 februari 1725 komt Mathijs Bosmans, als man en momber van zijn vrouw Elisabeth Leen, alias Nijsen, voor de schepenbank *"ende heeft beloofd aen syne schoonmoeder Maria Nijsen haer leven lanck te onderhouden en cost ende drank, vier ende licht en een camerken om te slapen ..."* (10).

Op 22 februari 1725 verkoopt Matthias Smeets, als man en momber van zijn vrouw Aldegondis Leen, alias Nijsen, hun deel in *"Nijsen"* aan Mathijs Bosmans voor de som van twaalf honderd gulden Luijks en 15 gulden *"voor een kermisse"* (11). Mathijs Bosmans betaalt onmiddellijk 600 gulden en 15 gulden, de rest werd het jaar nadien betaald volgens de geplogenheden van die tijd.

"Nijsengoed" gelegen op het gehucht Luttelmeeuwen, was, te oordelen naar de koop-som die toch maar ging om de helft van het goed een meer dan behoorlijke boerderij. De grootte van het goed staat niet vermeld, maar wel dat het *"huijs ende hoof landt heijde weijde houtwas, ..."* omvatte.

Vanaf 22 februari 1725 is dus Nijsen eigendom van de familie Bosmans. Maria Stynaerts, ook Maria Nijsen genoemd, overleed op 21 april 1732.

Mathias Bosmans was burgemeester in 1731. Hij overleed in Meeuwen op 30 april 1743.

Op 30 mei 1743 staat Elisabeth Nijsen weduwe Mathijs Bosmans vermeld in een gemeenteregister dat zich op het gemeentehuis in Meeuwen bevindt. Elisabeth betaalt 400 gulden aan Marten Gielen, molenaar, *"die haeren man saliger van Marten geleend had om het velt van Claes in de Reijt, genaamt het Pellevelt te betaelen."* In hetzelfde register staat nog een interessante vermelding :

"Op heden 6 juli 1755 heeft Marten Gielen molder laeten afschrijven twee hondert neghen guldens vijf stuyvers uijt het transport van den 3 mei 1743 van Elisabeth Nijsen Relicta Matheys Bosmans tot betaelinghe van 23.250 goede bricken door octroijs verkregen van de justitie Meuwen." (12).

Marten Gielen had het terugbetaalde geld op de gemeente gezet en liet daaruit ongeveer de helft afschrijven om brikken te kopen. Waarvoor de brikken moesten dienen is duidelijk. De muurankers in de achtergevel van de Dorpermolen (watermolen) in Meeuwen vormen het jaartal 1758.

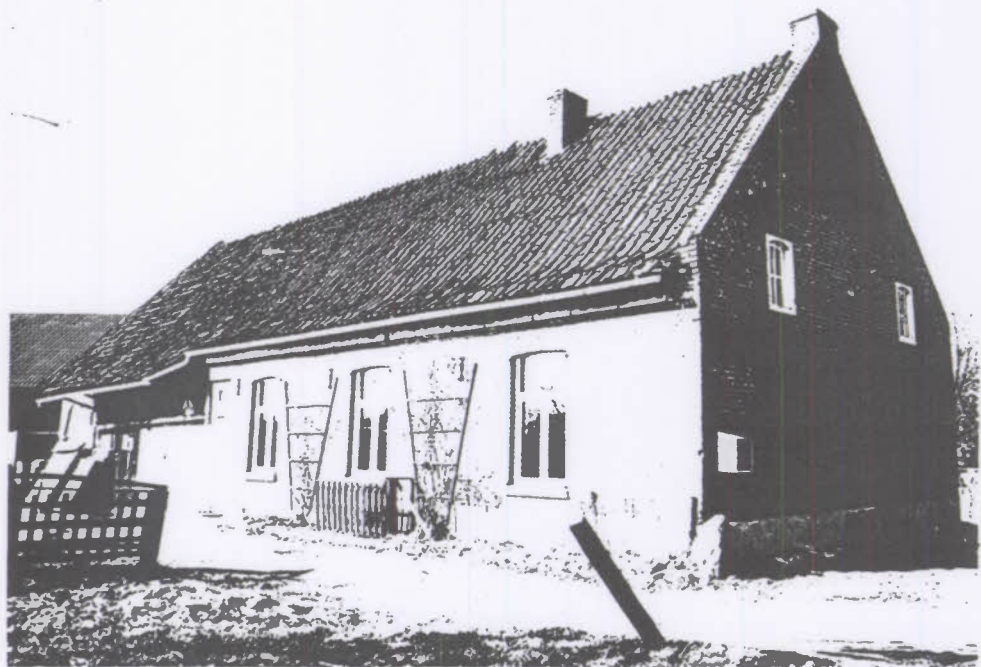
Elisabeth Leen overleed te Meeuwen op 9 mei 1769.

Op 6 oktober 1771 betaalde de gemeente uit het legaat van Elisabeth "Bosmans" een som van 217 gulden die ze had gesticht voor de aankoop van een nieuwe ciborie (13). Het gaat hier vermoedelijk om Elisabeth Leen.

Op 26 mei 1769 releveert Mathias Bosmans, schepen, *"nijsen huijs hoof ende goederen alhier tot meuwen gelegen op het luttel meuwen reg(e)n(o)ten jacob veskens huijs hof ende goederen, ende voorts generalijck alle erven ende renthen op hem comparant naer doot ende afliesigheijdt van Elisabeth Leen sijnde moeder Za(lige)r gedevolveert ..."* (12bis)

DORPERMOLEN

NIJSEN

GENERATIE IIBOSMANS MATHIJS

X

SMEETS MARIA

(Meeuwen 28.01.1749)

Mathijs Bosmans, geboren te Meeuwen op 31 maart 1721 als zoon van Mathias Bosmans en Elisabeth Leen, kreeg als eerstgeborene het Nijsen goed en kende dus als boer een comfortabele start.

Op 28 januari 1747 huwde hij in Meeuwen met de *onderwijzersdochter* Maria Smeets. Deze Maria Smeets werd op 6 januari 1725 in Meeuwen geboren als eerste kind van Joannes Smeets "*Ludimagister*" en Catharina Coesten (alias In de Keu) van Meeuwen. Joannes Smeets, afkomstig van Koersel, en Catharina Coesten huwden te Meeuwen op 28 augustus 1723. Voor Catharina Coesten was dit het tweede huwelijk, maar daar komen we later uitgebreid op terug.

Uit het eerste huwelijk van haar moeder Catharina Coesten met Joannes Indekeu had Maria Smeets enkele halfbroers en halfzusters.

Uit het tweede huwelijk van haar moeder Catharina Coesten met Joannes Smeets had Maria Smeets één broer, nl. Joannes Petrus, die geboren werd op 12 februari 1727. Deze Joannes Petrus Smeets werd rector van het O.-L.-Vrouwaltaar te Meeuwen en kapelaan te Oplabbeek.

Uit het huwelijk van Mathijs BOSMANS en Maria SMEETS werden in Meeuwen de volgende kinderen geboren :

1. Catharina Elisabeth °MEEUWEN 2 mei 1749
p. (Thijs Joannes
m. (Geelen Anna
2. Maria Ida °Meeuwen 9 mei 1750
p. (Nijsens Theodorus
m. (Gielen alias Dreugen Aldegondis
3. Petrus Joannes °Meeuwen 3 april 1752
p. (Smeets Joannis Petrus
m. (Gielen Margaretha
4. Jacobus Mathias °Meeuwen 27 april 1758
p. (Bosmans Petrus Joannes
m. (Houben Maria

E.H. BOSMANS PETRUS JACOBUS

De andere zoon van Mathijs Bosmans en Elisabeth Leen alias Nijsen kwam in de geestelijke stand terecht.

Petrus Jacobus Bosmans, geboren te Meeuwen op 30 april 1729, studeerde voor priester. Op 26 februari 1751 kreeg hij van zijn moeder Elisabeth Leen (weduwe) "*haere tochte in seeckere erfve genaemt de Kippe Camp groot twee boender (...) op luttel Meuwen gelegen R(een)g(eno)ten Derick Nijsen (...) kerffs en de gemeen straat (...)*" (14).

P.J. Bosmans aanvaardt deze gift in naam van "sijnen Heer Broeder". E.H. Bosmans werd rector van het O.-L.-Vrouwaltaar te Meeuwen en kapelaan te Oplabbeek.

Op 14 januari 1754 vinden we als getuige bij het huwelijk van Godefridus Houben en Elisabeth Smeets : "Rev. D(omi)no Petro Jacobo Bosmans.

Kapelaan Bosmans van Oplabbeek overleed op 25 juli 1759. Hij was pas 30 jaar. Zijn opvolger was Joannes Petrus Smeets, zoon van de onderwijzer in Meeuwen.

31 Martij Baptisatus est Mattheus
filius legitimus et primogenitus
Matthia Bosmans et Elisabetha Nijsen
conjugum quem susceperunt Henricus
Coesten et Maria Vaesen

31 Martij Baptisatus est Mattheus
filius legitimus et primogenitus
Matthia Bosmans et Elisabetha Nijsen
conjugum quem susceperunt Henricus
Coesten et Maria Vaesen

30 aprilis Baptisatus est Petrus
Jacobus filius Mathia Bosmans
et Elisabeth Nijsen conjugum
quem susceperunt Hubertus Cijens
et Catharina Schreijen perensis

30 aprilis Baptisatus est Petrus
Jacobus filius Mathia Bos-
mans et Elisabetha Nijsen
conjugum quem susceperunt
Hubertus Cijens et Catharina
Schreijen perenses.

Julius
25 Obiit R(everen)du(s) D(omi)nu(s) Petrus Jacobus
Bosmans vicarius ec diuturna infirmitate
exeuntium sacramentis munitus.
exequie simul cum sepultura facte
sunt per R(everen)du(m) d(omi)nu(m) Plevoets
vice-decanum et Pastorem in Opoeteren,
est sepultus ante mensam communii,
cantium. ultra in ea et ecclesie remissa
propter obsequia prestata ecclesie.

Julius

25 Obiit R(everen)du(s) D(omi)nu(s) Petrus Jacobus
Bosmans vicarius ec diuturna infirmitate
exeuntium sacramentis munitus
exequie simul cum sepultura facti
sunt per R(everen)du(m) d(omi)nu(m) Plevoets
vice decanum et Pastorem in Opoeteren
est sepultus ante mensam communi-
cantium jura mea et ecclesie remisi
propter obsequia prestata ecclesie

Juli

25 Overleed de Eerwaarde Heer Petrus Jacobus
Bosmans / kapelaan / ten gevolge van een langdurige ziekte /
voorzien van de sacramenten der stervenden /
de uitvaart werd samen met de begrafenis verricht
door de Eerwaarde Heer Plevoets /
vice-dekaan en pastoor in Opoeteren /
Hij is begraven voor de communiebank /
met mijn laatste eerbewijzen heb ik hem naar de kerk teruggebracht /
wegens diensten bewezen aan de kerk

HET PANISGOED

De bezittingen van Mathijs Bosmans vermeerderden nog met gronden uit het Panisgoed (paanhuis = brouwerij), gelegen tussen de kerk van Meeuwen en de huidige Torenstraat.

In het jaar 1698 vermaakte Gielis Panis, notaris aan het Geestelijk Hof te Luik, zijn "huijs met hof gelegen in het dorp : Reengenoten Aert Indekeu, erfgenamen Jakob Beunis, erfgenamen Thijs Meyers en Rein Houben." (15)

Op 5 juli 1698 gaf Matthias Panijs aan zijn vader volmacht om het huis in Meeuwen onderhands of publiek te verkopen. Die volmacht werd in Maastricht geschreven. Dionijs Beunis, die het huis toen al bewoonde, kocht het voor 950 gulden (16).

Ik onderf geue mits deesen volke
macht aen mijnen vader Gielis Panis om
te veruopen ons huijs tot Meeuwen
daer nijt beunis in woont & sij vint
der handt oft met brandende kerse
soo hij sulcx goet vanden sal, actum
maestricht den vijffden july 1698
M. Panijs

Mathias Panis bracht het tot notaris van het geestelijk hof van Luik. Zijn kinderen waren :

1. Agnes Theresia Panis huwde met Antonius Decrock "chirurgijn van syne doorluchtige Hooghheit onsen genadigen Bisschop ende Prince van Luick."
2. Maria Elisabeth Panis huwde met Lambertus Clermont, "doctor in medecijn" te Luik.
3. Joannes Guillielmus Panis was procureur bij het geestelijk hof te Luik.

Op 19 augustus 1692 had Mathias Panis een rente van 40 florijnen op zijn goederen in Lummen en andere bezittingen geschonken aan E.H. Godfried Neuijen, cantor in de Notre Dame à Fonte te Luik (17).

Digna Neuijen, een zuster van voornoemde Godfried, erfde deze rente.

Op 28 februari 1732 verkocht Antonius Decrock, met toestemming van zijn vrouw Agnes Theresia Panis en optredende voor zijn zwagerin Maria Elisabeth Panis, aan Nijs Benens "een stuck landts groot omtrent een boender Re(en)g(enoten) ter eenre Thijs kennens, ter tweeder de gemeijne straet" en "twee bampden, re(en)g(enoten) van het eersten hendrick meijers, ter tweeder de beeck, ter derder de gemeijne straet genoemd GESTEL BAMPT ende van den tweeden Re(en)g(enoten) ter eenre de gemeijne straet ter tweeder ende derder noutmans".

De tweede "bamp" werd genoemd HET LAZERKEN.

Nijs Benens kocht deze goederen "voor de somme van vier hondert ende twintigh guldens cooppeningen lijcoop twee vaemen biers ende godts geldt eenen stuijver" (18).

Op 9 juni 1732 maakte Joannes Guillielmus Panis "procureur van het Eerw(eerdigh) hof tot Luijck" gebruik van het vernaderingsrecht. (19)

Dit recht bestond erin dat iemand op grond van bewezen bloedverwantschap met de verkoper, binnen het jaar na de verkoop, van rechtswege en door een speciale procedure, kon in bezit treden van een verkocht familiegoed, mits betaling, aan de vreemde opkoper, van de door hem betaalde koopprijs. Daardoor werden de zoëven

genoemde stuk land en de twee beemden nl. de Gestel bampt en het Lazerken bezit van Joannes Guillielmus Panis.

Op 3 april 1732 verkocht Antonius Decrock aan Catharina Coutsen van Meeuwen 3 velden uit het Panisgoed. Hij kreeg daarvoor de volmacht van zijn vrouw "*Mademoiselle Marie Elisabeth Panis, paroisse Saint Severin à Liège*". (20)

Op 5 maart 1732 tekende de gewezen burgemeester Gerardus Van der Grieff van Bree in naam van zijn tante Digna Neuijen de gicht waardoor Antonius Decrock de erfrente van de goederen van Panis, in naam van zijn vrouw Agnes Theresia Panis en zijn schoonzuster Elisabeth Panis, afkocht tegen 500 Luiker gulden en 60 gulden verlopen intrest.

Deze overeenkomst werd "*gedaen op dato als boven ten huijse van Mathias Bosmans onder meuwen gelegen*". (21) Getuigen waren Jacobus Stinaers en Mathias Bosmans. De overeenkomst werd op 7 maart 1732 door Digna Neuijen geratificeerd "*ten woonhuijse der Eersamen Arnoldus Cuypers binnen Bree gelegen*". (22)

Op 6 maart 1732 verkocht Antonius Decrock, daartoe gevolmachtigd door zijn vrouw Agnes Theresia Panis, aan Willem Houben "*een stuck landes groot omtrent twee boender genaemt den NELIS CAMP Re(en)g(enoten) jan kerfs ter eenre, ende ter andere sijden drees smis, ter derder de gemeijne straet*" voor de som van "*ses hondert guldens luyckx loopens geldt lijcoop naer landes costuijmen ende twee schillingen godts geldt*". (23)

Op 9 mei 1732 maakte Joannes Guillielmus Panis gebruik van het hierboven omschreven vernaderingsrecht. (24)

Daardoor werd "*den Nelis Camp*" bezit van Joannes Guillielmus Panis.

Op 22 mei 1773 releveren "*Mathias Bosmans, jacobus, joannes, anna Catharina, Elisabeth Stieners en Jacobus Mans in houwelijck met Maria Stieners*" alle goederen en renten onder Meeuwen "*naer doot en aflijvigheit van Lambert Joseph Clermont lesten tochtener*". (25)

Lambertus Joseph Clermont was getrouwd met Maria Elisabeth Panis.

Op 10 januari 1782 komt Jacobus Mathijs Bosmans (°27 april 1758) voor de schepenbank van Meeuwen. Hij releveert dan "*Panis goederen voor hem en sijnen absenten broeder en susters Petrus Jo(ann)es Bosmans, Catharina Elisabeth en Maria Ida Bosmans*". (26)

Panis goederen zijn hen nagelaten bij testament van Anna Margaretha van Evedingen. Vermoedelijk was zij de vrouw van Joannes Guillielmus Panis, procureur bij het geestelijk hof van Luik.

In 1828 schenkt Petrus Joannes Bosmans, zoon van Mathijs Bosmans en Maria Smeets, een stukje grond van 5 roeden aan de kerkfabriek van Meeuwen ter vergroting van het kerkhof. Deze schenking werd goedgekeurd door de Minister van Binnenlandse Zaken op 18 juli 1828. (27)

Deze grond behoorde, gezien zijn ligging, waarschijnlijk tot de erfgoederen van Panis.

Mathijs Bosmans overleed te Meeuwen op 5 juni 1791. Zijn vrouw, Maria Smeets, overleed te Meeuwen op 24 juni 1792.

GENERATIE III

1. BOSMANS Catharina Elisabeth ongehuwd

°Meeuwen 2 mei 1749

Zij was de oudste dochter van Mathijs Bosmans en Maria Smeets. Omdat zij ongehuwd bleef hebben we over haar niet zoveel gegevens gevonden. Het is evenwel interessant te weten dat er in de kerk van Meeuwen een oude eiken kerkbank met de inscriptie C.E. BOSMANS staat. Catharina Elisabeth Bosmans overleed in Meeuwen op 6 januari 1839. Zij was toen bijna 90 jaar.

2. BOSMANS Maria Ida X DEVRIES Wilhelmus
(Meeuwen 21.08.1775)

°Meeuwen 9 mei 1750

Tot nog toe is nog geen sprake geweest van de Bosmansen als molenaars. Toch gaat het er stilaan naar toe. Hun goed grenst aan de "Meuwenmoelen". Zij hebben verschillende malen zakelijke contacten met Marten Gielen, de molenaar. En hun tweede dochter, Maria Ida Bosmans, huwt op 21 augustus 1775 met Wilhelmus Devries, geboren te Peer op 3 juni 1747. Wilhelmus Devries stamde uit de molenaarsfamilie Devries. Hij overleed te Meeuwen op 30 mei 1820. Maria Ida Bosmans overleed te Meeuwen op 12 februari 1838.

3. BOSMANS Petrus Joannes X STEIJNAERTS Elisabeth
(M. 18.08.1778)

°Meeuwen 3 april 1752

Petrus Joannes Bosmans huwde in Meeuwen op 18 augustus 1778 met Elisabeth Steijnaerts, die in Meeuwen geboren werd op 23 januari 1748. Hun 5 kinderen werden in Meeuwen geboren :

1. Anna <u>Elisabeth</u>	°Meeuwen 29 april 1779
p. (Nijsen Jos.
m. (Bosmans Cath. Elis.
2. Maria <u>Catharina</u>	°Meeuwen 2 januari 1782
p. (Steijnaers Jacobus
m. (Smeets Maria
3. Joannes <u>Mathias</u>	°Meeuwen 31 januari 1784
p. (Stevens Henricus
m. (Bosmans Maria Ida
4. Maria <u>Helena</u>	°Meeuwen 23 januari 1786
p. (Steijnaers Jan
m. (Vandijck Helena
5. <u>Barbara</u>	°Meeuwen 12 juni 1788
p. (De Vries W.
m. (Steijnaers Anna Marg.

Petrus Joannes Bosmans overleed te Meeuwen op 13 september 1829. Elisabeth Steijnaerts overleed te Meeuwen op 21 december 1805.

Deze familie vormt de tak Bosmans waarover het in volgende aflevering zal gaan.

4. BOSMANS Jacobus Mathias X VANDIJCK Helena
(Meeuwen 26.02.1780)

°Meeuwen 27 april 1758

Jacobus Mathias Bosmans huwde in Wijshagen op 26 februari 1780 met Helena Vandijck, die in Wijshagen (Plockroy) geboren werd op 4 mei 1758.
Hun kinderen werden in Wijshagen geboren :

1. Joannes <u>Mathias</u>	°Wijshagen 26 november 1780
p. (Vandijck Joannis
m. (Bosmans Catharina
2. Petrus <u>Jacobus</u>	°Wijshagen 14 mei 1783
p. (Vandijck Arnoldus
m. (Smeets Maria)
3. Maria <u>Ida</u>	°Wijshagen 14 februari 1785
p. (Coelis Joannis
m. (Bosmans Maria Ida
4. <u>Henricus</u>	°Wijshagen 30 september 1787
p. (Bosmans Petrus Joannes
m. (Hoeben Elisabeth
5. <u>Catharina</u>	°Wijshagen 8 augustus 1788
p. (Hoogmartens Joannes
m. (Vandijck Catharina
6. Maria <u>Elisabeth</u>	°Wijshagen 1789
7. <u>Arnold</u>	°Wijshagen 23 september 1791
p. (M... Arnold
m. (Vliegen Elisabeth
8. Anna <u>Maria</u>	°Wijshagen 5 april 1795
p. (Vries Wilhelmus
m. (Vandijck Marie
9. Petrus <u>Joannes</u>	°Wijshagen 12 februari 1800
p. (Colis Arnoldus
m. (Bosmans Anna Elisabeth

Jacobus Mathias Bosmans overleed te Wijshagen op 9 mei 1829. Helena Vandijck overleed eveneens te Wijshagen op 11 oktober 1814.

De afstammelingen van het echtpaar Bosmans-Vandijck komen later uitgebreid aan bod.

DE DORPERMOLEN

Wilhelmus Devries (°Peer 3 juni 1747 +Meeuwen 30 mei 1820) huwde op 21 augustus 1775 met Maria Ida Bosmans (°Meeuwen 9 mei 1750 +Meeuwen 12 februari 1838). Hij was een zoon van Simon Devries, die tot 1765 molenaar was van de bannale molen van Molhem onder Peer gelegen (28).

Deze Simon Devries had op 24 juni 1763 de molen van Meeuwen *"met het huijs, camer, schuere, stallingen, moeshoff, bruggen en dependentiën"* in erfpacht genomen, in opvolging van Martinus Gielen, *"gewesene pagter"* (29).

De molen behoorde toe aan de *"Bisschoplijcke Taefel van Luijck"*.

Op 24 juni 1768 werd de molen door Martinus Gielen ontruimd en door notaris Kicken van Peer gevisiteerd. Dat gebeurde in bijwezen van Simon Devries, Marten Gielen en twee getuigen nl. Leonard Kalten en Joannes Stienaers, beiden inwoners van Meeuwen. Simon Devries woonde toen ook al in Meeuwen. Het gezelschap begaf zich naar de molen om *"aldaer te examineren de gesteltenisse van voorschreven molen met de annexe goederen, en hoe en wat sigh ter voorschreven huijse met de voorschreven annexen"* bevond. En dat bleek niet veel te zijn.

"In de kuijp boven de molensteen eenen houten speelman, in de keucken van het huijs niets anders bevonden als de vier mueren, behoudens een plank tegen de muer om op te zitten".

In de kamer van het huis zagen ze dat op de kelderdeur een ijzeren slot was afgebroken.

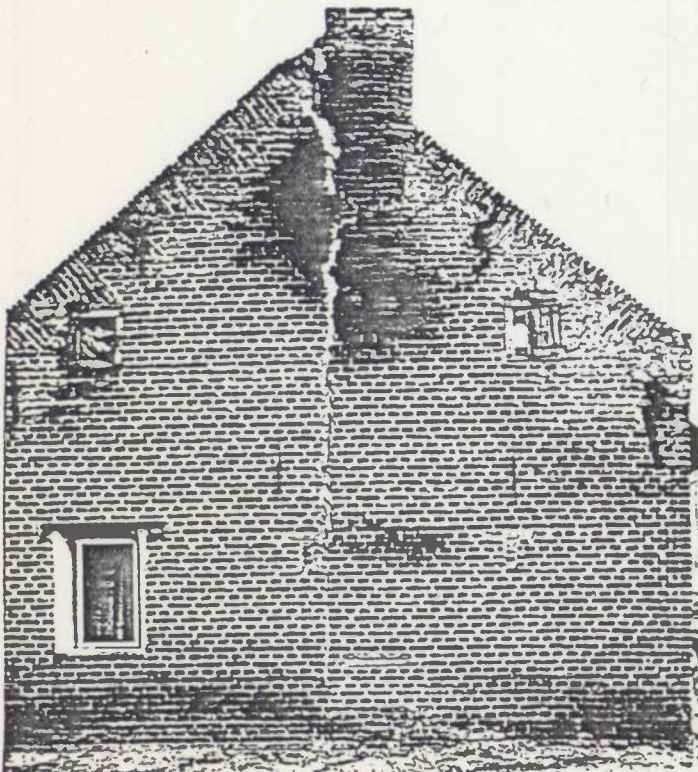
"Op den dinne van de schuer alleen maer drij overlegh houters." In de stal naast de schuur was er *"eene groote quantiteyt waeter soo dat hij niet te gebruycken is."*

Martinus Gielen verklaart niet te weten hoeveel *"den ligger"* (= onderste molensteen) hem gekost heeft, omdat hij het in zijn register niet terugvindt.

Verder stellen ze ook vast dat er praktisch nergens *"separatiën oft scheidinge zijn aengebracht."*

Simon Devries was getrouwd met Helena Houben. Jan Henckens en Hendrik Indekeu waren schoonbroers van hem. Hij overleed te Meeuwen op 2 juni 1796 (83 j.).

In de Kroniek van Jan Reyners uit Meeuwen over de jaren 1789-1802 lezen we nog het volgende : *"Op 6 mei (1798) is onse watermoolen te koop gestelt door Martinus De Vries en den 14 mey is deze gekogt door H. Jansen, J.M. Custers en J. Wilms."* (30). Martinus Devries (°Peer 1 december 1742) was een zoon van Simon Devries.

Dorpermolen : gevel met jaartal 1758

HET NIJSENGOED (vervolg)

Het leven op de "Nijsen" stond natuurlijk niet stil. Een boerderij was vroeger een arbeidsintensief bedrijf waar veel handen konden gebruikt worden. Uit een inwonerslijst anno 1762 weten we dat er naast de gewone huisgenoten ook nog een knecht en twee meiden verbleven.

Elisabeth NIJSEN, tochtenaerse van de winninge (77 j.)
Weduwe Matthijs BOSMANS

- Cath. Elis. Bosmans 13 j. 6m.
- Maria Ida Bosmans 12 j. 6m.
- Peter Joes Bosmans 10 j.
- Jac. Mathias Bosmans 4 j. 6m.

Henricus Vliegen, dienstknecht (24 j.)
Margriet Driesen, dienstmeid (29 j.)
Catharina Gaeters, dienstmeid (23 j.)

Dit wijst erop dat het een grote doening was.

Mathijs Bosmans breidde ze zelfs nog uit. Op 2 mei 1749 kocht hij van de familie Tielen "eenen bamp^t ende landt aen ofte omtrint de Meuwen moelen gelegen. Reengenoten : de moelestraet ter eenere, ter andere, derde, en vierde, Renekens ervven en dat om en voor de somme van drij hondert gulden Luijx ..." (31).

Dezelfde dag verkoopt Mathijs Bosmans aan Marten Gielen, molenaar, "een hoek van sijnen nu gekoghden bamp^t aen de moelen gelegen. Reeng(enoten) : de moelenstraet ter eenere, ter andere het moelen backhuijs ..." voor de som van 40 gulden.

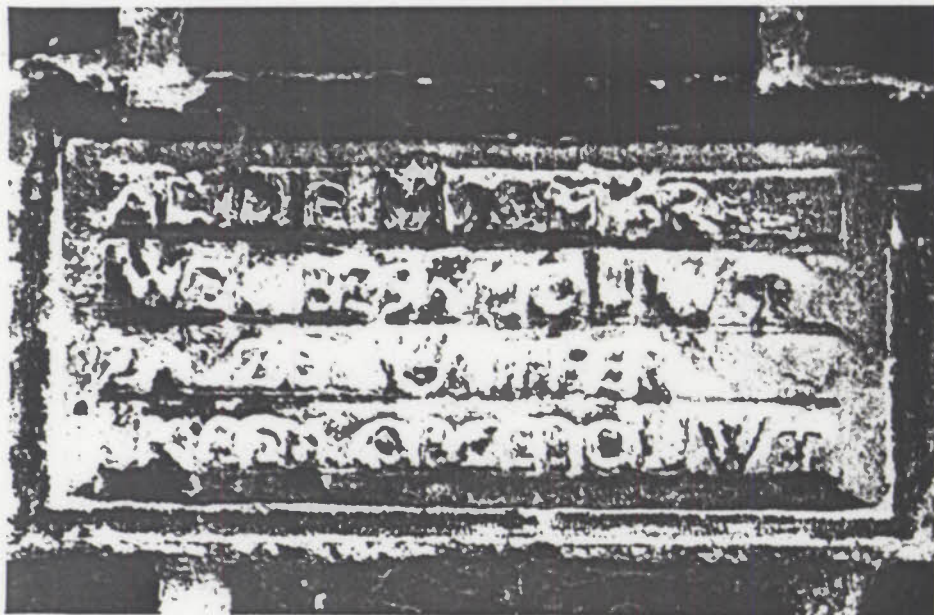
Naast zijn boerderij had Mathijs Bosmans nog andere dingen om handen. In 1762 en 1767 vinden we hem vermeld als schepen. In 1746 was hij samen met Dierick Leen schansmeester van de Berenheider schans. In 1776 was hij samen met Dionijs Ser-vaes schansmeester van diezelfde schans.

op heden den 8 Augustus 1767 hebben voor
ons schepens Arnold inde keu en matthijs Bosmans
in onse handen stipulatie ^{gedaen} maria wilms alias nelefen
ende catharina wilms acceptant waer mede
maria wilms bekent ten vollen voldaan te sijn
van hare aenpaert in wilms goet op giftel gelegen
ten raten en ten droogen en dat voor de somme van
hondert guldens de ~~wed. v.~~ kennaert gielen oft boets
getelt heeft ~~een~~ hondert guldens als mombier voor
de weduwe van jan gielen oft boets
Arnold inde keu als schepen
matthijs Bosmans als schepen

Op 24 juni 1792 overleed Maria Smeets, weduwe van Mathijs Bosmans. Een jaar later, op 11 juli 1793, releveren voor de schepenbank van Meeuwen Petrus Joannes Bosmans, Jacobus Mathijs Bosmans, Wilhelmus Devries in huwelijk met Maria Ida Bosmans, Catharina Elisabeth Bosmans goed onder Luttelmeeuwen. (32) Terzelfdertijd verkopen Elisabeth, Ida en Mathijs hun deel aan Peter Jan Bosmans. Ieder krijgt voor zijn deel van Peter Jan Bosmans 1000 gulden. Begin 19de eeuw werd huis in baksteen opgebouwd. Bij die gelegenheid werd een steen met chronogram in de gevel ingemetseld. Dit chronogram vindt u op het volgende blad afgebeeld.

CHRONOGRAM , ook wel tijdvers of incarnatie, is een spreuk, een zin of een vers waarin de hoofdletters (die overeenkomen met Romeinse cijferaan- duidingen), hetzij naast elkaar geplaatst of door optelling van de getalwaarde, een jaartal of datum aangeven.

(Winkler Prins)

**AL DIE MY HIER
WEL BESCHOUWT
ZAL ZIEN WANNEER
IK BEN OPGEBOUWT**

GETALWAARDEN DER HOOFDLETTERS

M = 1000	W = 2 x V = 10
D = 500	U = 1 x V = 5
C = 100	Y = 1 x V = 5
L = 50	
X = 10	
V = 5	
I = 1	

B R O N N E N

Parochieregisters van Meeuwen, Wijshagen, Gruitrode, Opglabbeek

Burgerlijke Stand van Meeuwen, Wijshagen, Gruitrode, Opglabbeek

Gichtregisters van de Schepenbank van Meeuwen (= GM)

Gichtregisters van de Schepenbank van Gruitrode

Archief Pastorij Meeuwen

Archief Pastorij Wijshagen

- (1) Memorieboekje Indekeu
- (2) Archief Pastorij Wijshagen
- (3) Gruitrode Gichtregisters 7,271 r.
- (4) Gruitrode Gichtregisters 7,271 r.
- (5) GM 24bis, 256 r.
- (6) GM 24, 223 r.
- (7) Notities J. Vranken
- (8) GM 25, 117 r.
- (9) GM 24bis (20 februari 1751)
- (10) GM 24bis (20 februari 1751)
- (11) GM 24bis, 105 r.+v.
- (12) Renten der gemeente (1714-1755)
- (12b) GM 26, 100 v.
- (13) Notities J. Vranken
- (14) GM 25, 117 r.
- (15) Notities J. Vranken
- (16) Notities J. Vranken
- (17) GM 24 bis (28 februari 1732)
- (18) GM 24 bis (28 februari 1732)
- (19) GM 24 bis (9 juni 1732)
- (20) GM 24 bis (3 april 1732)
- (21) GM 24 bis (5 maart 1732)
- (22) GM 24 bis (7 maart 1732)
- (23) GM 24 bis, 176
- (24) GM 24 bis, 176
- (25) GM 26, 148 v.
- (26) GM 27, 79 v.
- (27) Archief Pastorij Meeuwen
- (28) Commissaris J. Huveners, Peer 22 juni 1765
- (29) Notariaat W.L. Kicken, notaris te Peer
- (30) Dr. J. Grauls : Kroniek van Jan Reyners uit Meeuwen (1789-1802) blz. 128.
- (31) GM 25, 102, v./103 r.
- (32) GM 28, 19 r.
- (33) GM 28, 19 v./20 r.

GODELIEVE GEERKENS

THOMAS JAENEN

JEAN BOSMANS

WIJ DANKEN

- de familie Braekers-Smeets voor doodsprentjes, familiefoto's, gegevens over krijgsgevangene Martinus Smeets, schildje van oudstrijders;
- de familie Verdonck-Luyten voor foto + inlichtingen over politiek gevangene Joannes Verdonck;
- de familie Geerts-Luyten voor foto + inlichtingen over krijgsgevangene Charles Geerts, foto's en krante knipsels van gouden en diamanten bruiloft van het echtpaar Luyten-Dreesen (beiden zaliger), doodsprentjes, inlichtingen over de steenfabriek van Narke Das, oude liedjesteksten van kermiszangers;
- de familie Paredis-Truyen (Gruitrode) voor foto en doodsprentje + inlichtingen over politiek gevangene Max Paredis;
- de familie Paesen-Plessers voor notariële akten;
- de heer Henri Knevels voor oorlogsliedjes opgetekend door wijlen zijn vader Arnoldus Knevels + kranteknipstel over Meeuwen van 1928;
- de familie Vanvinckenroye-Vaesens (Boxbergerheide) voor foto's + inlichtingen over krijgsgevangene Jozef Vaesens;
- Anna en Louis Vanbaelens voor foto + inlichtingen over hun vader, krijgsgevangene Jacobus Vanbaelens;
- de familie Goossens-Vanbaelens (Deurne) voor vriendelijk antwoord op onze brief;
- de familie Hilven-Donné (Gruitrode) voor foto van ouders (Hilven-Moors);
- mevrouw Philomena Hilven voor foto's van haar vader, krijgsgevangene Wilhelmus Hilven;
- E.H. Vandervelden, oud-kapelaan van Meeuwen, voor een exemplaar van de stamboom Vandervelden;
- de heer Arnold Dreezen voor inlichtingen over voetbalclub Meeuwen V.V.;
- mevrouw Maria Luyten-Bomans voor oude foto's;
- de heer Martinus Bloemen (Houthalen 87 j.) voor schoolrijmpjes gebruikt om hoofdletters te leren, voor inlichtingen over krijgsgevangene Jan Vanhemel;
- de heer Jozef Evens voor oude familiefoto, foto's van eremissen en kloosterlingen;
- de heer Jozef Schepers-Geers voor foto's van toneel, K.S.A., K.A.J. en foto + inlichtingen over krijgsgevangene Alfons Schepers;
- de familie Schoofs-Moors voor doodsprentjes en een oude communieprent;
- de familie Dreesens-Vanbaelens voor foto van Joannes Vanbaelens;
- de familie Vanbuel-Ferson voor oorlogsfoto's en livret van krijgsgevangene Pieter Vanbuel;
- de heer Jozef Janssen-Dirx voor een oude foto;
- de heer Jaak Indekeu voor gegevens uit familiearchief, kaart van weggevoerden, tijdschriftartikel over Jan Eelen;
- de heer Frans Indekeu (Wauberg) voor 19de-eeuwse tijdschriften voor brouwers;
- de heer Harie Bullen (Kinrooi) voor foto + inlichtingen over zijn vader, krijgsgevangene Jozef Bullen;
- mevrouw Rosalie Vanhemel-Feyens voor oude familiefoto + tekst van een oorlogslied;
- de heer Leon Meermans (Genk) voor fotokopie van oud doodsprentje;
- E.H. Claessens (Achel) voor inlichtingen omtrent weggevoerdenlied;

- de heer Jan Symons (90 j. Wauberg) en de Heer Jan Bonhomme (90 j. Houthalen) voor gesprekken over krijgsgevangenschap;
- de heer Jaak Hoogmartens-Kerkhofs voor enkele uitvoerige gesprekken over vroeger;
- de heer Jan Bosmans (Plockroy) voor oude notariële akten in verband met het Dijkergoed;
- de familie Bosmans-Vandewal voor doodsprentjes en inlichtingen over familie Bosmans;
- de familie Bosmans van Genk voor foto's en inlichtingen voor het opstellen van stamboom Bosmans;
- mevrouw Berger-Mandervelt voor een foto;
- de heer Henri Indekeu en de heer Alfons Schepers voor inlichtingen over de hondenclub;
- de familie Wellens-Vanbuel voor foto's en voor inlichtingen over de hondenclub;
- de familie Bosmans-Voortmans van Plockroy voor familiegegevens;
- de familie Bosmans-Lowet van Plockroy voor oude familiefoto's en familiegegevens;
- de familie Geusens-Soons voor een vondstmelding;
- de heer Joannes Hoydonckx voor familiefoto's;
- de familie Paesen (Genk) voor oude foto's;
- E.H. Indekeu (Wijshagen) voor inzage van het parochiearchief van Wijshagen;
- alle medewerkers en tipgevers van de tentoonstelling.

KRUIDENIER

*Nadert lui, komt allen bij,
 die wat wenst te kopen.
 Goede waren allerlei
 heb ik ja met hopen.
 Ziet hoe vol mijn winkel staat,
 kisten, laden, vazen,
 aan wat prijs ik U mijn waren laat,
 zal U wis verbazen.
 Chinese thee, koffië, chocolade,
 krenten, rijst van over zee,
 vijgen en muskaten,
 ook saffraan en mosterd,
 meel zuiver boven mate.
 Als U dus ter markt gaat,
 komt dan langs hier,
 bij de goede kruidenier.*

Herinnering aan de les over de hoofdletter *K*, anno 1904.

Ingezonden door Martinus Bloemen (87 j.) alias Teng van Bartel, Hoogstraat 3 Houthalen.

HEEMKRING "DE REENGENOTEN" MEEUWEN

ADRESSENLIJST

VOORZITTER

BOSMANS Jean Beemdstraat 77 Tel. 011/463620
3578 MEEUWEN-GRUITRODE

SECRETARIS

SCHROOTEN Quiri Weg op Bree 58 Tel. 011/463237
3578 MEEUWEN-GRUITRODE

PENNINGMEESTER

KERFS Jef Gruitroderbaan 30 Tel. 011/462757
3578 MEEUWEN-GRUITRODE

KERNLEDEN

BAUDOUIN Robert Verlorenstraat 2 Tel. 011/854179
3578 MEEUWEN-GRUITRODE

CLAES André Boogstraat 16 Tel. 011/464703
3578 MEEUWEN-GRUITRODE

CREEMERS Guido Hoogstraat 20 Tel. 011/461935
3578 MEEUWEN-GRUITRODE

GEERKENS Godelieve Zouwstraat 17 Tel. 011/353434
3600 GENK

JAENEN Thomas Hoekstraat 10 3578 MEEUWEN-GRUITRODE

KERFS Jozef Arkstraat 100 Tel. 011/714771
3760 LANAKEN

LEYSSSEN Jan Broekkantstraat 17 Tel. 011/464850
3578 MEEUWEN-GRUITRODE

QUIRYNEN Dirk Weg naar Ellikom 45 Tel. 011/464188
3578 MEEUWEN-GRUITRODE

TAENS Jaak Elzenstraat 13 Tel. 011/464757
3578 MEEUWEN-GRUITRODE

VAESEN Jaak Abelenstraat 31 Tel. 011/270159
3500 HASSELT

VLIEGEN Martin Hoekstraat 3 Tel. 011/463109
3578 MEEUWEN-GRUITRODE

DE REENGENOTEN

TIJDSCHRIFT VAN GESCHIED- EN HEEMKUNDIGE KRING

"DE REENGENOTEN"

MEEUWEN

DERDE JAARGANG 1982-1983 NR. 2

TYPIST : PAUL VLIEGEN
OMSLAGONTWERP : ETIENNE SCHROOTE

ABONNEMENT

200 F (twee nummers)

BANKREKENING : KB 452-4006549-75

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER : J. BOSMANS Beemdstraat 77 3578 MEEUWEN-GRUITRODE

I N H O U D

	<i>blz.</i>
1. Woord vooraf	1
2. Van horen zeggen (Jozef Kerfs)	2
3. De hōnsklip (Jaak Vaesen)	3
4. Miēver Kal ... (Jean Bosmans)	8
5. Weggevoerden 29 november 1916 (Jean Bosmans)	13
6. Vragen van nu over dingen van vroeger (Jean Bosmans)	18
7. Krijgsgevangenen en politieke gevangenen uit de Eerste Wereldoorlog (Kerfs, J., Schrooten Q., Vliegen M.)	20
8. Uit het leven van Hem vanne Sjriejer (Philomena Hilven)	28
9. Korte Berichten	34
10. De familie Bosmans (Geerkens G., Jaenen Th., Bosmans J.)	35
11. Wij danken ...	53

NIETS UIT DEZE UITGAVE MAG WORDEN AFGEDRUKT OF OVERGENOMEN ZONDER VOORAFGAANDE
SCHRIFTELIJKE TOESTEMMING VAN DE VERANTWOORDELIJKE UITGEVER(S)
